

LIBRARY

AUG 21 1984

STATE HISTORICAL SOCIETY

VILNIS

LIETUVIŲ LIAUDIES LAIKRAŠTIS
LITHUANIAN NEWSPAPER
3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608
Telefonas: [312] 842-7325

VOLUME LXIV Nr. 16

KETVIRTADIENIS, RUPGJŪCIO [AUGUST] 16, 1984

KAINA 25 c.

KASDIEN

VIENAS KITĄ VANOJA "PEŠTYNĖS" DEL MOKESČIŲ REAGANAS "NO GOOD" KIEK KATRIE

Artinantis prezidento rinkimams, demokratų ir respublikonų kandidatai vis labiau aštrina liežuviais savitarpio "karą", vieni už kitus darosi išradingesni kritikuoti savo oponentą.

Eiliniai piliečiai klausosi vienu ir kitu. Demokratai apeliuoja į neturtingesnius žmones, ypač į Reagano nuskriaustus socialinių programų siaurinimus. Respublikonai į krūtinę mušasi, kad jie sukurs sotesnį ir šviesesnį Amerikos liaudžiai gyvenimą.

Iš šalies žiūrint atrodo taip, kad "katilas vanoja puodą, kad juodas, nors abu juodi".

Mondales ir Reagano "peštynių" arenoje visų dėmesį atkreipia "peštynės" dėl mokesčių, Mondale sako, kad sumažinant valstybės biudžeto deficitą būtina bus padidinti mokesčiai. Reaganas tvirtina, kad ir be mokesčių padidinimo biudžeto deficitą sumažins.

Na, ir suprask, žmogau! Simtabilijoninio biudžeto deficitui sumažinti reikia iš kur nors gauti pinigų. Valstybės pajamos tėra mokesčiai arba mažinimas išlaidų, kad biudžeto deficitas nedidėtų.

Ginklavimuisi išlaidos galima būtų mažinti, bet respublikonai apie tai nenori girdėti. Vadinasi, jeigu išlaidų mažinimu mažins biudžeto deficitą, tai mažins dar didesniais siaurinimais socialinių programų.

Jeigu daugmilijoninės bedarbių armijos žmonės dirbtų, mokėtų už pajamas mokesčius, valstybės pajamos padidėtų biudžeto deficito mažinimui. Bet kad daugmilijoninės bedarbių armijos žmonės turėtų darbo, reikia, kad šalies ekonomika suklestėtų. O tokio dalyko, kai kapitalizmas pasenęs, privargęs ir rieda pakalnėn, negali būti.

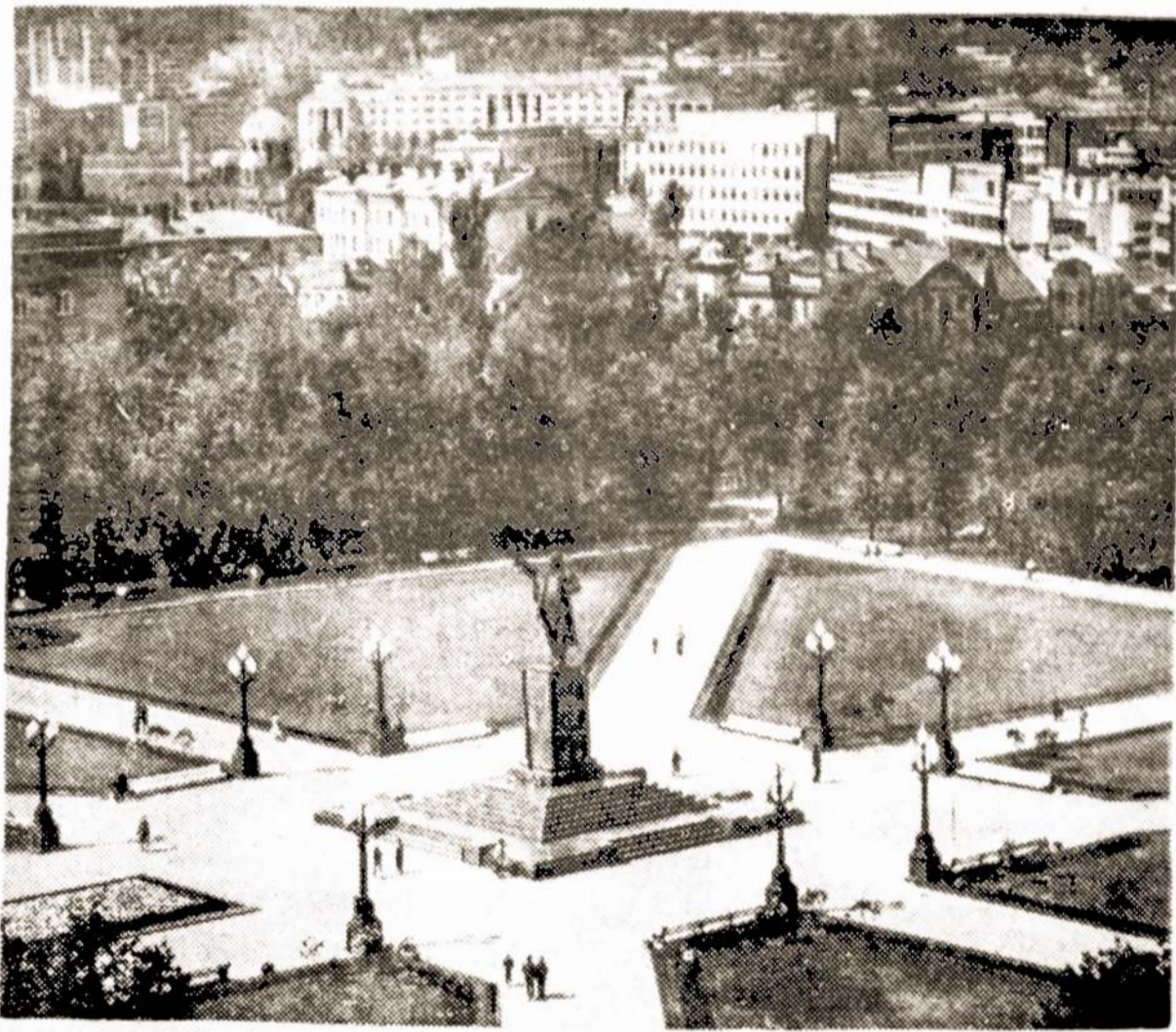
Ne tik praktika rodo, o ir daugelis atsimename, kiek po II Pasaulinio karo turėjome recesiją, šalies ūkio atoslūgių, ir vienas po kito vis sunkesnių! Neseniai pergyvenome nelengvą recesiją, ekonomistai jau pranašauja, kad kita netrukus pradės belstis į duris.

Sie recesijų ciklai kapitalistinėje sistemoje neišvengiami. Tai pripažįsta ir konservatyvūs ekonomistai.

Ateinančiais prezidento rinkimais kiekvieno piliečio pareiga — balsuoti. Bet už kurį kandidatą balsuoti? Praeitais rinkimais, prez. Carterio politiką, padėjusią pamatus Reagano politikai, rinkėjai atmetė, išrinko Reaganą.

Nūdien vis daugiau liaudies širdžių užkariauja nuotaikos, kad Reaganas "no good". Ypač pasipiktinusi varguomenė, darbininkai, smulkieji biznieri. O dar daugiau Reaganas "no good", kai visas

MININT VILNIAUS IŠVADAVIMO IŠ HITLERININKŲ 40-METĮ

Liepos mėnesio viduryje Tarybų Lietuvos visuomenė pažymėjo savo gimtojo krašto ir jo sostinės išvadavimo iš hitlerinės okupacijos 40-ąsias metines. Vilniuje įvyko šios istorinės sukakties minėjimo iškilmės, buvo pagerbti tarybiniai kariai, žuvę kautynėse dėl miesto laisvės.

Tarybinės Armijos dalys Lietuvos sostinę Vilnių išvadavo 1944 metų liepos 13 d. Miesto okupacija truko 1114 dienų ir naktų. Tai buvo pačios niūriausios ir rūsčiausios dienos per visą šimtmečių istoriją. Hitleriniai okupantai nukankino ir nužudė tūkstančius Vilniaus gyventojų — lietuvių, žydų, lenkų, rusų, sunaikino beveik pusę gyvenamųjų namų, didžiąją dalį pramonės įmonių, susprogdino tiltus, vandentiekį, elektrinę, sunaikino daugelį kultūros, mokslo ir gydymo įstaigų.

Pokario metais Vilniui atstatyti ir ugdyti skirta daugiau kaip 2,5 milijardo rublių. Pastatytos ir rekonstruotos 85 įmonės, nutiesta

svietas mato, jog ne tik Ameriką, bet ir visą pasaulį stumia prie branduolinio karo. Sumerimusios motinos, sunerimęs jaunimas, netgi padoresni dvasininkai su kardinalais už taiką pasaulyje, už susitarimą, kad karo grėsmė būtų pašalinta.

Pažangesnės liaudies sluoksniuose, sambūriuose, profsajungose visur girdisi šūkis "Dump Reagan".

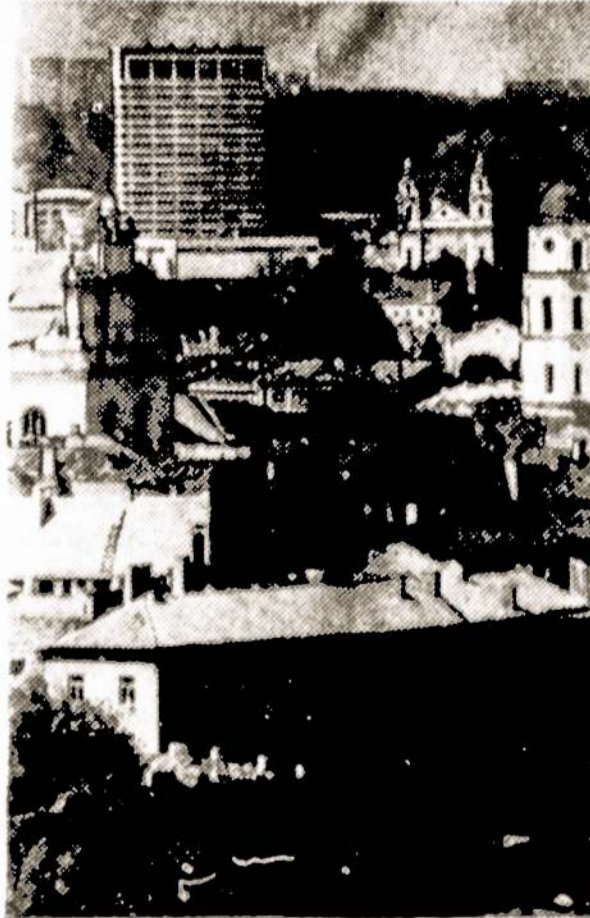
Demokratų viceprezidentinė kandidatė Geraldine A. Ferraro sako, jog kongresinės biudžeto tarnybos balandžio mėnesį pranešimu, dėka Reagano politikai, tarp 1983 metų ir 1985, žmonės turintys per metus pajamų mažiau \$10 tūkstančių prakiš \$23 bilijonus, o turintys daugiau kaip \$80 tūkstančių laimės \$35 bilijonus.

S. J. Jokubka

daugiau kaip 300 gatvių ir transporto magistralių, išaugo 62 bendrojo lavinimo mokyklos, beveik pusantro šimto vaikų darželių-lopšelių, 15 ligoninių ir poliklinikų.

Išaugo šiuolaikiniai valstybinio akademinio operos ir baletų teatro, akademinio dramos teatro rūmai, restauruotose pastatuose įsikūrė jaunimo ir lėlių teatrai.

Subujojo ir kūrybinės jėgos. Operos dainininkai Virgilijus Noreika, Vaclovas Daunoras, baletu meistras Leokadija Aškelovičiūtė, Vytautas Kudžma, Gražina Sakalauskaitė savo meną demonstravo įvairiose pasaulio šalyse. Dramos aktoriai Regimantas Adomaitis, Juozas Budraitis, Laimonas Noreika ir kiti filmuojasi įvairiuose kino studijose.

Kas šiandien Lietuvoje, o ir visoje Tarybų šalyje nežino liaudies rašytojo Juozo Baltušio? Plačiai pamiltos Eduardo Mieželaičio ir Justino Marcinkevičiaus eilės.

Niekas nelieta abejingas žvelgdamas iš iraiškingas Gedimino Jokubonio skulptūras. Neseniai ant

Palestiniečiai išvien kovos

Alžyro sostinėje pasirašytas svarbiausių Palestinos organizacijų — Fath, Palestinos išsivadavimo demokratinio ir liaudies frontų, Palestinos išsivadavimo fronto ir Palestinos komunistų partijos susitarimas. Jis sudarytas po derybų, kurios įvyko Alžyre ir Adene.

Dokumente patvirtinamas Palestinos išsivadavimo organizacijos, kuri yra vienintelė teisėta Palestinos arabų atstovė, gretų susitelkimas ir būtinumas išlaikyti ir stiprinti jos patriotinį kursą, kuris atitinka esminius Palestinos arabų interesus. Derybų dalyviai laiko būtina sušaukti Palestinos nacionalinės tarybos eilinę sesiją iki šių metų rugsėjo 15 d. Tai pareiškė čia įvykusioje spaudos konferencijoje Palestinos revoliucijos pajėgų vyriausiojo vado pavaduotojas H. Vaziras.

Pasirašytas susitarimas rodo Palestinos arabų siekimą stiprinti sąjungą su visomis jėgomis, stojančiomis už laisvę ir taiką visame pasaulyje, prieš agresyvius imperializmo ir sionizmo kėslus. Jame pabrėžiamas ir toliau visomis formomis kovoti už neginčijamas nacionalines Palestinos arabų teises, taip pat ir teisę įkurti savo nepriklausomą valstybę. Palestinos išsivadavimo organizacija atmeta tokius imperialistinius Artimųjų Rytų padėties suregulavimo variantus, kaip Camp David susitarimai, "Reagano planas" ir "autonomijos" palestiniečiams projektas, kurie nesuderinami su Palestinos ir kitų arabų tautų interesais. Pabrėžtas būtinumas aktyviau priešintis okupantams izraeliečiams Tel Avivo užgrobtose arabų teritorijose.

TRUMPAI

— Egiptas ir TSRS susitarė vėl pasikeisti ambasadoriais. TSRS savo ambasadoriumi Egiptui paskyrė Alexander Byelonogovą.

Vilnelės kranto šalia Onos bažnyčios pastatyta jo nauja skulptūra — Adomo Mickevičiaus monumentas. Savo kūryba džiugina architektai broliai dvyniai Nasvyčiai, Vytautas Cekanauskas.

Pokario metais respublikos sostinėje pastatyti keturi tokie nauji miestai, koks Vilnius buvo 1940 metais! Miesto teritorija jau siekia 26,3 tūkstančio hektarų, gyventojų per 515 tūkstančių. Tuo tarpu miestas vis auga. Kasmet Vilniaus gyventojų skaičius padidėja 10-11 tūkstančių žmonių. Demografų apskaičiavimais, šio šimtmečio pabaigoje jame gyvens 700 tūkstančių žmonių.

Kiekviena taikos diena įrašo naują puslapį į didžiausio respublikos miesto — seno ir amžinai jauno Vilniaus biografiją.

Juozas Budrys
Nuotraukose: Šiandieninis Vilnius.

VILNIS

Lithuanian Peoples' Bi-weekly (659-780)

Published bi-weekly, Thursday, except when preceded by a Holiday, by the Workers Publishing Association, Inc.
Subscription rates in United States: one year \$10.00, six months \$5.50; Chicago \$12.00, 6 months \$6.50; Canada \$15.00, 6 months \$8.00; foreign countries \$15.00, 6 months \$8.00.

POSTMASTER: Send address changes to the
VILNIS - 3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608 Phone 842-7325

Second-class postage paid at Chicago, Illinois (U.S.P.S. 659-780)

Kalbant apie abi didžiąsias partijas

Sveikai politiškai protaujantiems žmogui respublikonų ir demokratų partijos yra "viename kūne dvi asabos". Tarp šių dviejų partijų skirtumas yra tik tas, kad jos dėvi skirtingų politinių ėjimų rūbus, bet sukriptus pagal vieną modelį. Abi jos yra kapitalistinės partijos, abiejų tikslas — saugoti kapitalizmą nuo sugriuvimo. Per rinkimines kampanijas abi partijos rungtis už populiarumą, abiejų partijų kandidatai bei politikieriai susiriesdami žmonėms kalba tą, ką žmonės nori girdėti, o kai laimi rinkimus, visa esybe stoja didžiojo biznio interesų sargybon ir saugo juos kaip savo akies vyzdį.

Tokios didelės ir taip išsivysčiusios šalies, kaip Amerika, didžiojo biznio interesai nėra vienalyčiai, jie susigrupavę interesų atžvilgiu į skirtingas gruputes, vieni su kitais konkuruoja už didesnius pelnus, vieni kitiems kiša koją. Tačiau visi jie išvien kaip jų politinės partijos, — respublikonų ir demokratų, — pučia į tą pačią dūdą, kad kapitalizmas turi būti amžinas.

Prez. Reaganas, saugodamas karinės pramonės bei su ja susijusių interesus, protaujantiems žmonėms įkarto iki gyvo kaulo didindamas ginklavimosi reikalams išlaidas socialinių programų sąskaita. Visoje šalyje kyla nepasitenkinimas, protestai dėl socialinių programų siaurimo, dėl neapsakomo ginklavimosi. Kadangi ginklavimasis veda prie karo, prie pasaulinės katastrofos, protaujanti liaudis reikalauja ginklavimosi nutraukimo, išaldymo branduolinės bombos, susitarimo dėl taikos pasaulyje. Šios žmonių nuotaikos kyla kasdien kaip ant mielių.

Demokratai, visa tai matydami, pajutę liaudies nuotaikas, iškilo kaip liaudies interesų atstovai, ypač tokiais pasireiškė konvencijoje, nominuodami savo partijos prezidentiniu kandidatu Walter F. Mondale ir viceprezidentine kandidate Geraldina A. Ferraro. Konvencijoje buvo leista triumfuoti liberalinių nuotaikų demokratams politikieriams, kad liaudis girdėtų tą, ką nori girdėti. Iš viso šio triukšmo atrodė, kad demokratai pasiryžę gražinti velionies prez. Roosevelto laikus, jeigu tik laimėtų rinkimus. Bet ar gražintų, prašosi klausimas.

Tačiau antra vertus, demokratų, atsisakusių nuo buvusio prez. Carterio demokratų politikos, misija yra gelbėti Amerikos kapitalizmą iš bėdos, į kurią įvėlė Prez. Reagano reagonizmas. Bet tuo pačiu metu ir neatsisakytį nuo Amerikos imperialistinių užmačių. Politikoje platformoje buvo leista baltos sako, kad ginkluosis ir toliau, tik ne taip sparčiai, kad su Tarybų Sąjunga sieks susitarimo, bet kad Amerika pirmutinė nepanaudot branduolinės bombos — ne gū-gū. Jesse Jacksono šį pasiūlymą netgi atmetė. Vadinasi, pasaulinei taikai garantijos nežada. Izraelio agresorius sionistus ketina remti kiek išgalėdami. Prez. Reagano praloštą politiką Centro Amerikoje ketina atitaisyti derybomis su Kuba ir derybomis su sandanistais Nikaragvoje. Didžiojo biznio interesus, neatsilaikančius prieš užsienio šalių tolygius interesus, ketina gelbėti. Naujų socialinių programų nežada, tik ketina atstatyti sumažinimus švietimui. Mat, technikai vystantis stinga kvalifikuotų darbininkų ir t. t.

Ne ką demokratai žada liaudžiai, ypač darbo liaudžiai, bet turint galvoje, kad prezidentas Reaganas gali šalį privesti prie katastrofos, demokratai išvien šaukia "Dump Reagan", liaudis pritaria. Didžiojo biznio interesai, kuriems demokratai atstovauja, taip pat pritaria. Bet ar šie interesai atsilaikys prieš Reagano saugojamus ginklų pramonės ir su jais susijusių interesus, parodys lapkričio 6 dienos balsavimų rezultatai.

Kol Amerikoje liaudis nesusiorganizuos į savo interesams partiją, balsuotojams kitos išeities nėra, tik eiti su tais, kurie už Reagano pašalinimą iš Baltųjų rūmų.

Kosmosas turi būti taikus

"Turi būti visiems laikams uždrausta naudoti jėgą kosmose ir iš kosmoso prieš Žemę, taip pat iš žemės prieš objektus kosmose" — šie žodžiai įrašyti Tarybų Sąjungos vyriausybės pareiškime, kad reikia užkirsti kelią kosminės erdvės militarizavimui. Tarybų šalis vėl iškėlė svarbią taikią iniciatyvą, pasiūlysi Jungtinėms Amerikos Valstijoms jau rugsėjo mėnesį pradėti derybas, kurių tikslas — susitarti, kad į kosmosą neturi būti paleidžiama ir ten dislokuojama jokios rūšies ginklų — įprastinių, branduolinių, lazerinių, pluoštinių ar kokių nors kitų. Neturi būti kuriama, bandoma arba dislokuojama jokių bazavimo rūšių kosminių ginklų nei priešraketinei gynybai, nei numatytų naudoti priešpalydovinėmis priemonėmis, nei panaudoti prieš taikinius žemėje arba ore.

Šio dokumento tekstas oficialiai buvo perduotas JAV vyriausybei. Kaip gi Washingtonas atsakė į Tarybų Sąjungos iniciatyvą?

Paskubomis paskelbtame JAV administracijos pareiškime buvo aiškiai mėginama išvengti esminio problemos svarstymo. Washingtonas iškėlė preliminarią sąlygą: kartu su kosminiu ginklu svarstyti klausimus, liečiančius ir vidutinio nuotolio branduolinę ginkluotę Europoje, ir strateginę ginkluotę. Gerai yra žinoma, kad pradėjusios dislokuoti savo "pershingus-2" ir sparnuotąsias raketas Vakarų Europoje, JAV sužlugdė Ženevos derybas dėl branduolinės ginkluotės. Išsaugodamas aklavietės situaciją šioje srityje, Washingtonas ketina padaryti nuo jos priklausomas derybas dėl kelio užkirtimo kosmoso militarizavimui.

TASSo pareiškime šiuo klausimu pabrėžiama: Amerikos administracijos atsakymas į Tarybų Sąjungos vyriausybės pareiškimą yra visiškai

2

Is sunerimusio pasaulio dėl rytojaus

"PASAINTI BRANDUOLINĘ GRĖSMĘ"

Bendro pareiškimo priėmimu Svedijos Vesterose mieste baigėsi tarptautinis jaunimo "Taikos susitikimas-84", vykęs su devizu "Užkirsti kelią branduoliniam karui, kol jis neprasidėjo!"

Svarbiausias visų žmonių taip pat jaunimo uždavinys, pažymima dokumente, — pašalinti branduolinę grėsmę, R. Reagano administracijos politika, neprotiški vadinamojo riboto branduolinio karo planai kelia grėsmę žmonijai, nes toks karas neišvengiamai virs pasauliniu branduoliniu konfliktu, kuriame nebus nugalėtojų.

KAD PALEISTŲ PROFSAJUNGŲ LYDERIUS

Salvadoro nacionalinė darbo žmonių profsajungų federacija pareikalavo, kad proamerikietiškas Duarte režimas nedelsiant paleistų visus profsajungų lyderius, vargstančius diktatūros kalėjimuose. Pareiškime, kurį federacija išplatino šalies sostinėje San Salvadore, taip pat reikalaujama, kad profsajungoms būtų veiklos laisvė ir kad diktatoriaus armija liautųsi okupavusi patalpas, priklausančias įvairiems Salvadoro profsajungų susivienijimams.

SUSIDOROJA SU INDĖNAIS

Latifundininkams susidorojant su indėnais Brazilijos Bahia valstijos Ribeira de Pompala municipalijoje du žmonės žuvo, keturi buvo sunkiai sužeisti. Kaip praneša nacionalinė gyventojų indėnų rėmimo asociacija, senieji gyventojai reikalavo, kad būtų gražintos jų žemės, kurias užėmė stambūs žemvaldžiai. Atsakdami į šiuo reikalavimus, latifundininkai subūrė samdomų žudikų gaują, kuri žvėriškai susidorėjo su indėnais. Asociacijos duomenimis, tai ne pirmas atvejis, kai žemės savininkai grubiai pažeidžia senųjų gyventojų teises.

POLICIJA DAUŽĖ DEMONSTRANTUS

Johanesburgo afrikiečių priemiestyje Tumahole sustiprinti resistinės PAR specialiųjų policijos pajėgų būriai ašarinėmis dujomis ir elektros šoką sukeliančiomis lazdomis sutiko tuos, kurie dalyvavo masinėje protesto demonstracijoje prieš diskriminacinę ekonominę Pretorijos valdžios politiką. Per negailestingą "tvarkos saugotojų" susidorojimą su taikiais gyventojais daug žmonių sužeista, 40 suimta.

Darbo žmonės yra pasipiktinę apartheido režimo mėginimais suversti afrikiečiams — neturtingiau-

siems ir beteisiamis gyventojams naštą neregėtos krizės, kuri apėmė rasistų valstybės ekonomiką. Nuo šių metų pradžios šalyje ne kartą buvo didinami mokesčiai ir kainos, daugelyje įmonių masiškai atleisti darbininkai. Šalyje neturi darbo kas ketvirtas darbingas afrikietis.

P. NERUDOS ATMINIMUI

Tūkstančiai žiliečių apsilankė šalies sostinėse — Santiago miesto kapinėse ir pagerbė savo įžymaus tėvynainio, poeto komunisto Pablo Nerudos atminimą. Poetui dabar būtų sukakę 80 metų. Jis mirė baisiausiomis Pinočeto klikos 1973 metų rugsėjo mėnesį įvykdyto fašistinio pučo dienomis.

Nors diktatorius uždraudė pažymėti poeto jubiliejų ir pagerbti jo atminimą, visoje šalyje vyko mitingai, iškilmingi susirinkimai ir kiti renginiai, skirti Pablo Nerudos atminimui.

VĖL GALI LABAI PADIDĖTI INFLIACIJA

Bendruomenių rūmuose debatuose parlamento deputatai ryžtingai pasmerkė Didžiosios Britanijos konservatorių vyriausybės anti-liaudinę ekonominę politiką. Debatuose buvo svarstoma nesiliaujanti "valiutinė karštligė" tarptautinėse rinkose ir smarkus svarų sterlingų kurso kritimas. Apžvalgininkų nuomone, dėl to neišvengiamai gerokai pabrangs pragyvenimas šalyje.

Artimiausiu metu Didžiojoje Britanijoje vėl gali labai padidėti infliacija, išpūsti liberalios partijos atstovas M. Midoukoftas.

NUOLAIŽIAUJA ŽUDIKUI

Vakarų Vokietijoje visuomenės pasipiktinimą sukėlė Kleve miesto (Siaurės Reino-Vestfalijos kraštas) teismo instancijų nuolaidžiavimas Wolfgangui Otui, kuris kaltinamas Vokietijos komunistų partijos pirmininko Ernsto Telmano nužudymu.

Jau septintą kartą teismas Kleveje atsisako nagrinėti šio budelio esesininko bylą, pabrėžiama čia išplatintame nacizmo laikais persekiotų asmenų susivienijimo — anti-fašistų sąjungos pareiškime.

TRUMPAI

— Illinois komunistų partija, kad komunistai prezidentiniai kandidatai galėtų balotiruotis valstijoje, surinko po peticijomis 28,000 parašų.

— Brazilijos opozinės partijos prezidentinis kandidatas Tancreto Neves reikalauja, kad jo šalis nutrauktų ryšius su Tarptautiniu valiutų fondu, kurį dominuoja JAV.

nepatenkinamas, kuriuo aiškiai siekiama, kad kosmosas būtų paverstas masinio naikinimo ginklo dislokavimo arena. Su šia nuomone sutinka platieji tarptautinės visuomenės sluoksniai, ką rodo užsienio spaudos pareiškimai. "JAV siekia militarizuoti kosmosą", — rašo laikraštis "Neues Deutschland" (VDR). "Tarybų Sąjunga ragina daryti viską, kad žmonijai būtų užtikrintas taikus kosmosas", — pabrėžia Čekoslovakijos "Rude pravo". Japonijos laikraštis "Jomiuri" rašo: "TSRS pasiūlymas tiesiogiai prieštarauja Reagano administracijos ketinimams panaudoti "ateities ginklą". Reagano administracijos pareiškimais, kad ji pasirengusi pradėti dialogą su TSRS, iš esmės siekiama prezidento rinkimų išvakarėse sudaryti išpūdį, kad ji taip pat siekia taikos". Tačiau faktai tai paneigia.

Trisdešimt metų Klaipėdos rajono Drevernos žuvininkystės ūkyje dirba žvejas Juozas Vytautas Pruncus. Pastaruoju metu jis vienas iš septynių ūkyje esančių grandžių grandininkas. J. V. Pruncaus grandis jau įvykdė šio penkmečio ketverių metų užduotį. Ilgametė darbo patirtis įgalino grandį racionaliau panaudoti žūklės priemones. Jo pasiūlytus mechanizuotas tinklų išmetimas dabar naudojamas daugelio Kuršių marių žveju.

Vilniaus 1984 rugpjūčio 16 d.

LIKITE PONAIS . . .

Įpratę, kad kiekvieną, net labiausiai nusitekenusį Vakarų pilietį privalu vadinti ponu — to reikalauja kapitalistinio pasaulio etiketas. Be pagarbaus mandagumo, šis kreipinys turi papildomą — iliuzinę, magiškąją funkciją. Tegu tu šiandien plikas kaip tilvikas, tačiau rytoj "lygių galimybių" šalyje tapsi turtingas kaip Krezas, raminančiai kužda šis kreipinys. Būsi ponas tikraja to žodžio prasme, kuri, beje, lietuvių kalbos žodyne nuskaita štai šitaip: "Ponas — privilegijuoto luomo atstovas, turtingas žmogus, išnaudotojas" . . .

O dabar atsakykite — ar galite įsivaizduoti reakcingosios lietuvių išeivijos atstovą, nenorintį būti ponu? Atrodytų, tai neįmanomas dalykas! Juk būtent baimė prarasti ponišką gyvenimą ir nuginė ne vieną dipuką net už jūrų-marių! Galiausiai, noras būti ponu, svajonės apie ministerio portfelį buvo ir yra vienas stipriausių "vadavimo" variklių . . .

Štai kodėl mūsų dėmesį patraukė "Draugo" laikraščio išspausdintas pono A. Valiušo straipsnis, kuriame autorius prisipažino daugiau nenoris būti ponu! Negalvokite, kad ponas A. Valiušis staiga tapo revoliucionieriumi. Jokiu būdu ne! Ponu tikraja to žodžio prasme jis būti noris, tačiau jam labai nepatinkanti formalioji reikalo pusė — žodžių ponas, ponis, panelė vartojimas dabartinėje lietuvių kalboje. Ponui A. Valiušui nepatinka, kad šie žodžiai yra pasiskolinti iš lenkų kalbos. Tai viena. Antra, šios svetimybės lietuviams sukelia daugybę nemalonių asociacijų, nes pirmena nelaimingiausias mūsų istorijos dienas bei nekokį ponų elgesį baudžiamais laikais. Žodžiu, būkime ponais de facto, bet de jure vadinamės kaip nors kitaip, siūlo tautiečiams ponas A. Valiušis.

Savaime suprantama, kad toks akibrokštas "vaduotojų" visuomenėje negalėjo likti be tinkamo atkirčio. Ir štai š. m. kovo mėnesį kanadiškuose "Tėviškės žiburiuose" pasirodė kandas ponios Aurelijos Balašaitienės atsakas, dėl viso pikta išspausdintas su rubrika "Diskusinės mintys bei nuomonės". Ponia A. Balašaitienė sakosi niekaip nesuprantanti šiaudadžių pono A. Valiušo abejonių. Ji rašo: "Turiu prisipažinti, kad baudžiamos laikai, tuo metu natūrali socialinė santvarka visoje Europoje, man nesudaro nei mūsų istorijos visuomenės, nei jos esmės. Tai palyginti trumpas, tamsus ir nereikšmingas

istorijos laikotarpis, kuriuo nei didžiūotis, nei iškraipyti nederėtų" . . .

Žinoma, ponas A. Valiušis galėtų švelnia forma poniai A. Balašaitienei paprieštarauti, jog šis trumpas, anot jos, laikotarpis trukę nuo XV iki XIX amžiaus — anot istorijos šaltinių. Ir nereikšmingas šis sudėtingas laikotarpis taipogi tik poniai A. Balašaitienei, tuo tarpu istorikai galvoja kiek kitaip, o tiksliau kalbant, — visiškai ne taip . . . Tačiau palikime ponios išsprusimo spragas ramybėje ir pasekime tolesnę jos minčių eigą, juolab kelionė žada būti įdomi ir pamokanti.

Ne visi lietuviai buvo baudžiauninkai, reikšmingai užsimeša ponis A. Balašaitienė, tuo pačiu demonstruodama pavyzdinį klasinio solidarumo jausmą. Todėl, tęsia ji, "Būtų pravertu į mūsų istorijos "ponus" mesti kiek malonesnį žvilgsnį" . . . Visi kažkodėl įpratę peikti Liublino uniją, tuo tarpu būtent ji" . . . mums atnešė bajorijos titulus ir su tuo susijusį kreipinį "ponas", dėkinga linkčioja ponis A. Balašaitienė. Nesiduokime įkalbami, kad visada buvome tik artojų, žemdirbių ir "mužikų" tauta, — rauko nosį ponis Aurelija, — nes turėjome ir karalių, ir kunigaikščių, ir bajorų, ir ponų . . .

Ramiai kalbėti apie juodnugarius baudžiauninkus ponička nebegali — mėlynas kraujas iškart muša į galvą, tada ji vėl ir vėl kartuoja: "Ne visi lietuviai buvo baudžiauninkais. Ypač mūsų išeivija negali pasigirti nei žemdirbiais, nei prasiokais" . . .

Kas teisybė, tai ne melas. Prasčiokai, anot poničkos, tikrai liko Lietuvoje. O už jūrų marių bėgo tik ponai arba jų suklaidintieji. Prasčiokai palikdavo Tėvynę tik vienu atveju — kai ponai atimdavo iš jų paskutinį duonos kąsnį ir kitos išeities, išskyrus šipkartę, jau nebebuvo . . .

Tad pagirkime poniją Aureliją Balašaitienę už atvirumą bei narsą, kurios ne vienam grynaveisliui, bet istorijos apipešiotam poniukui šiandien taip trūksta. Ir baigdami pacituokime dipukų elitą sudarantiems mėlynakraujams krautuvininkams bei valdininkams baigia muosius straipsnio autorės žodžius: "Esame ponai, ponios ir panelės ir jais turime likti" . . .

Likite ponais, pridursime nuo savęs. Tačiau likite anoje Atlanto pusėje. Nes Lietuva ponų nepasiilgo . . .

Kazys Bagdonovičius

Aktyvėja revanšistai

Bonone įvykęs "Ištremtųjų sąjungos" — pagrindinio "amžinai vakarykščių" susivienijimo sąskrydis dar kartą parodė, kad aktyvėja revanšistai Vokietijos Federatyvinėje Respublikoje.

Jos vadeiva, valdančiajai krikščionių demokratų sąjungos partijos atstovaujantis bundestago deputatas Herbertas Čaja, savo kalboje vėl išskėlė pretenzijas į teritorijas, priklausančias kaimyninėms socialistinėms tą faktą, kad VFR oficialiai įsipareigojo gerbti esamas sienas, jis teigė, jog atitinkamos sutartys esą "nereiškia, kad pripažįstamos sienos". Pasak revanšistų vadeivos dabartinės sienos yra "laikinos", ir "Vokietija egzistuoja 1937 metų sienų ribose".

Sąskrydyje buvo numatyta surengti daug kitų revanšistų sambū-

rių, ypač šių metų rugšėjo mėnesį vadinamosios "tėvynės dienos" proga. Kaip rodo spaudoje paskelbti straipsniai, provokaciniuose sambūriuose, kurie pagal jų organizatorių planus turi apimti visą VFR, dalyvaus ir oficialūs asmenys, tarp jų ir labai aukšto rango pareigūnai.

Klastodama Antrojo pasaulinio karo istoriją, Bonos valdžia kartu su revanšistų organizacijomis siekia, kad būtų pamiršti baisūs hitlerinės Vokietijos nusikaltimai kitoms Europos tautoms. Aktyviai dalyvaudami "amžinai vakarykščių" susirinkimuose Bonos vadovai skatina juos veiklai, kuria siekiama sužlugdyti įtempimo mažinimo procesą, pokario teritorines politines realybes Europoje, peržiūrėti tautų kovos su hitleriniu fašizmu rezultatus.

O VIS DĖLTO GERAI BŪTŲ, JEIGU TAIP, KAIP LIETUVOJE? . . .

P. Celiešius, žinoma, giria Rūtos Klevos Vildžiūnienės novelių rinkinį, vieną iš tų debiutinių knygų, kurios dabar tarp antitarybinių išeivių madingos — kai autorius debiutuoja su knyga tame amžiuje, kurio visai negalima laikyti tinkamu debiutui. Dabar šitoje išeivijos dalyje visas būrys "rašytojų" išbrovė į grožinę literatūrą daug vėlesniame amžiuje, negu Žemaitė. Bet juk Žemaitė neleido sąlygos anksčiau kūryboje pasirodyti, o tuo tarpu išeivijos "debiutantams" tos sąlygos turėtų būti nepalyginamos: kaip jie nuolatos kartoja — laisvė, gerovė, išsilavinimas ir t. t.

Viena iš tokių, vėlesniame, negu Žemaitė, amžiuje debiutavusių rašytojų ir yra Rūta Kleva Vildžiūnienė, kurios knyga "Draugo" laikraštyje recenzavo P. Celiešius. 16 novelių ir 3 feljtonų rinkinį, pavadintą "Vieno vakaro melancholija", recenzentas, aišku, įvertina apskritai teigiamai ir net įkeldina į visą lietuvių literatūrą: "novelės yra geras įnašas į mūsų literatūrą". Na, bet mes čia nesiginčysime dėl to "įnašo", antitarybinėje išeivijos dalyje šiuos "įnašus" su savo spaudos reklama daro ir akivaizdžiausi grafomanai. Palauksime, kol pasirodys recenzijos, kurios pasirems tinkamai šiam laikui literatūros kriterijais — gal kada nors "Akiračiuose", gal net "Aiduose" ar "Metmenyse" . . .

Šį kartą norisi atkreipti dėmesį ne į recenzijoje gausius turinio atpasakojimus, bet į tą vietą, kur vis dėlto recenzentas randa reikalo paminėti "ir trūkumus". O jie liečia pagrindinę literatūros priemonę — kalbą. Ir štai kaip atrodo tas kone vienintelis pagal recenzentą Rūtos Klevos Vildžiūnienės trūkumas:

"Bet vis dėlto šių novelių kalba

yra per daug standartinė. Jai trūksta muzikalumo ir žodinio turtingumo, kokį mes regime dabartiniu metu Lietuvos rašytojų romanuose bei novelėse."

Įdomus visame recenzijos kontekste pripažinimas ir apibendrinimas! Jį galima komentuoti iš įvairių "taškų" ir vis daryti tas pačias nepalankias "vadavimo" politikieriams literatūroje išvadas: kaip čia išėjo, jog visą laiką tvirtinama, kad antitarybinė išeivija gelbsti lietuvių kalbą, kaip ir visą kultūrą, kad Lietuvoje ta kalba tik gadinama ir "rusinama", o štai dabar priekaištu pavirto tai, jog būtent emigracinės "patriotės", dargi konservatyviai dešiniojos, knygoje lietuvių literatūrinė kalba prasta tuo, kad neprilygstanti žodžio turtingumu ir muzikalumu Tarybų Lietuvos beletristų kalbai? Ne, už tokius priekaištus, iš kurių galima daryti eile antitarybininkus bauginančių išvadų apie "patriotinės" išeivijos esminį atsilikimą nuo lietuvių literatūrinės kalbos pažangos tarybiniais metais, pavyzdžiui, "Naujienos", jeigu susivoktų, galėtų tą pačią dieną vesti "Draugą" ant bulvarinės spaudos įrengto "vadavimo" priešams ir Tarybų valdžios "kolaborantams" ešafoto. Priekaištauti galėtų P. Celiešius ką tik nori "Vieno vakaro melancholijai", tik ne žodžio skurdą lyginant su bolševikinių autorių kalba.

Bet būkime teisingi: recenzentas vis dėlto šiuo atveju yra objektyvus ir sąžiningas. Nors ir ne naujieną pasakė, bet pasielgė teisingai. Tik viena neaišku: ar jis tiki, jog šio toks kalbos patobulinimas išgelbėtų tai, ko vis dėlto neverta vadinti "įnašu" į mūsų literatūrą?

Kazys Vilnietis

NETEPSI—NEVAŽIUOSI

"Valstybė turi tarnauti žmogui, kad jis galėtų gyventi laisvėje", — rašė neseniai savo vedamajame straipsnyje "Draugo" laikraštis. Šitie žodžiai tėra gražus palinkėjimas tautiečiams, gyvenantiems šalyje, kuri kaip nė viena kita pasaulyje valstybė yra tokią teisę pamynusi. Netgi naujausias pavyzdys — mažytės Grenados užpuolimas, regis, "Draugo" bendradarbiams nieko nesako, o jeigu ir sako, tai vis tos pat išgirstos "Vakarų demokratijos" naudai. Nes vedamasis paraštas visai kita proga ir adresuotas ne Amerikai, bet Tarybų Sąjungai, kuri jau daug metų stovi nuosekliose taikos šalininkų pozicijose. Žodis "laisvė" reakciniems emigrantams tarnauja kaip demagogiška prielaidą tiek Amerikos imperializmo kėslams užstoti, tiek ir savo "vaduotojiškame" kieme pasirodyti.

"Mes — už laisvę!" Šaukia jie kiekviena proga ir vis taiko į toną Baltųjų rūmų šeiminkams. Už tokią "uolią" tarnybą šeiminkai skuba pagirti, o birželio mėnesio pradžioje išeivijos jaunimo atstovus netgi pakvietė į Washingtoną.

Koks buvo šio pakvietimo tikslas? Anot Baltųjų rūmų tarnautojo Lino Kojelio, "lietuvių jaunimo seminaro tikslas — paaiškinti R. Reagano politiką". Tai įdomus pareiškimas: Baltųjų rūmų šeiminkas jau buvo surengęs 25 spaudos konferencijas visuomenei. Tai neįgaudi ta politika liekų paslaptimi?

Aišku, ne. Bėda ta, kad tos politikos rezultatai yra menki (didelis nedarbas, apkarpytos socialinės programos, spartėja ginklavimosi varžybos). Todėl artėjančių rinkimų akivaizdoje prezidentas bando užsitikrinti tautinių mažumų palankumą, paskelbė (pritarus kongresui) net "Pabaltijo valstybių dieną".

Nieko neslėpdamas tas pats Linas Kojelis pripažino, kad seminaro tikslas — parodyti lietuvių jaunimui, "kaip užimti valdiškus postus ir dirbti respublikonų bei demokratų partijų raštinėse". Aišku, už tai buvo pažadėta prailginti "Amerikos balso" lietuvių laidas, o vienas žinomas mentorius — S. Metjuzas — eilinį sykį padūsavė dėl žmogaus teisių padėties Lietuvoje . . . Žodžiu, netepsi — nevažiuos.

Šito biznieriško principo artėjančių rinkimų akivaizdoje Baltųjų rūmų administracija bent žodžiais žada laikytis.

V. Sakinis

— Agrikultūros departamento pranešimu, Tarybų Sąjunga papildomai Amerikoje pirks 312,080 metrinų tonų kukurūzų.

— Prancūzijos komunistai atsiskaitė dalyvauti naujojo premjero Laurent Fabius ministrų kabinete.

— Italijoje nuolat brangsta butų nuomos. Kaip pabrėžia laikraštis "Unita", vien 1983 metais prievarta iškraustyta nuomininkų 148 kartų.

Dar vienas — "vaduotojas" . . .

Tomui Venclovai, atrodo, vėl atėjo eilė žodį ištarti, pelnyti lietuviškosios nacionalistinės propagandos padėką. Buvęs Lietuvoje mokslo ir literatūros veikėjas vis dažniau įsikinko į lėkštos antitarybinės agitacijos darbą ir tai — simptomatinga. Kodėl?

Painiodamas istorijos mokslą su buržuazinės propagandos prasimainymais jis, galbūt, ir padaro paslaugą, tarkime, "Amerikos balso" šeimininkams, gauna kažkokį apytikrą rezultatą, bet reikia atminti, kad tas rezultatas prastai reprezentuoja intelektualą, kokiu savo Tomas Venclova tebeleiko.

Štai vienoje "Amerikos balso" laidų jis užsimojo papasakoti apie spaudos draudimą Lietuvoje 1864-1904 metais. Tuo sunkmečiu gimė vienas apibūdinantis lietuvių tautos švietėjiškas tradicijas žodis — knygnešys. Tai buvo paprasti liaudies žmonės, kurie per sieną su Prūsija atnešdavo į Lietuvą lietuviškų knygų. Tokia "kontrabanda", beveik unikalus atvejis Europos tautų istorijoje, lietuviškai kultūrai, savimonei palaikyti, knygnešiai, kaimo daraktoriai ir daugelis kitų lietuvių liaudies atstovų nepaprastai nusipelnė. Tomas Venclova apie juos kažkodėl nutyli.

Nutyli jis ir daugiau svarbių dalykų. Pavyzdžiui, kas buvo tie švietėjai, kurie užsienyje leido lietuviškas knygas, kaip katalikų bažnyčia naudojami lietuviško rašto draudimu, kodėl 1904 metais, o ne anksčiau, ar vėliau tas draudimas buvo nuimtas.

Daug čia susiburtų esminių to laikmečio klausimų, kurie Vilniaus universiteto auklėtinui, atrodo, turėtų būti puikiai žinomi. Bet kada

Tomas Venclova prabyla apie tai, kad mes, t. y. lietuviai "atkovojome" savo raštą, darosi jau nebeaišku ir norisi paklausti: kas buvo tie kovotojai, gal veikė kokia lietuvių karinė organizacija, kuri rimtai pasipriešino carinei imperijos pakraščiu rusinimo politikai?

Aišku, nieko panašaus nebuvo ir būti negalėjo. Dvarininkija buvo seniai sulenkėjusi, buržuazija taikėsi į vieną gretą su rusų kapitalistais, "geroji užtarėja" bažnyčia kvietė paklusti "ciesoriui" ir tiktai. Paprasta liaudis, valstietija irgi, kaip žinom, politinių vadų tuo metu neturėjo. Todėl čia galima kalbėti apie vieną esminį faktorių — rusų carizmo nepajėgumą valdyti pakraščiu tautas senais, drakoniškais būdais ir apie valstybės krizę apskritai (tai neužilgo patvirtino pralaimėjimas rusų — japonų kare ir pirmoji Rusijos revoliucija 1905 m.). Taigi, ne mistinė lietuvių "kova" leido sugražinti raštą 1904 metais, bet seniai žinomos globalinės priežastys.

Aišku, Tomas Venclova perrašinėja istoriją ne šiaip sau: "Mes atkovojome raštą, o dabar turime atkovoti ir spaudos laisvę", — sako jis. Štai kada viskas atsistoja į vietas: T. Venclova nori įsitarpuoti į patentuotą "vaduotojų" gretas. Belieka priminti: "vaduotojų" kromelis veikia jau keturi dešimtmečiai, o pasėjo vien tiktai nesantįką, rietenas savo tarpe . . . Nežinia, kuo patraukia tokia perspektyva T. Venclovą, išaugusį brandžios kultūros šalyje. Aišku tik viena — lietuvių tautai nereikia tokių "kovos" šauklių, ji kuria savo istoriją!

V. Liauška

Bolivijos darbininkai su vyriausybe išvien

Bolivijoje perversmai — ne naujiena. Kaip rašė "Izvestijos", nuo 1825 metų čia kasmet vykdavo po vieną perversmą. Tačiau paskutinis mėginimas pakeisti valdžią pažymėtinas tuo, kad dabartinė šalies vyriausybė siekia pasukti nacionalinės nepriklausomybės ir socialinės pažangos keliu. Pastaruosius aštuoniolika metų šalį valdė reakciniai kariniai režimai, kurie vienas kitą keitė ginklu. Tad, matyt, galima teigti, kad Bolivijos gyventojai jau seniai pavargę nuo nesibaigiančių valdžios pasikeitimų.

Nuo 1982 metų spalio mėnesio šalį valdo demokratinė E. Siles Suaso vyriausybė. Dešinioji reakcija nenori su tuo susitaikyti ir įvairiausiais būdais — ekonominiu spaudimu, santažu, bandymais destabilizuoti padėti — siekia, kad Bolivijos vyriausybė atsakytu bandymo žengti pažangos keliu.

Šalies prezidentas gegužės mėnesį susitikime su šachtininkais kalbėjo apie dešiniąsias jėgas armijoje, apie jų bandymus šalyje sukelti chaoso, anarchijos baimės ir jėgos nuotaikas. Reakcijos nuomone, pažymėjo prezidentas, tuomet žlugtu antiimperialistinė vyriausybė. Jau tada E. Silesas Suasa pasakė: visuomenė, darbininkai ir valstiečiai pasiruošę ginti savo interesus.

Dabar jau plačiau žinoma apie nepavykusį šamokslą. Maždaug 60 žmonių pagrobė šalies prezidentą ir dešimt valandų jo nepaleido. Pučistai, kuriems vadovavo pulkininkas R. Saravija (jis tiesiogiai vado-

vavo ir prezidento pagrobimo operacijai), ruošėsi pareikalauti, kad prezidentas atsakytu jų suteiktų įgaliojimų. Vienas ultradešiniojos partijos vadovų M. Galindas turėjo organizuoti tarptautinę naujosios vyriausybės pripažinimo kampaniją. Bet perversmas nepavyko. Kariškiai sugebėjo išvaduoti prezidentą (vėliau suimti šamokslininkai patvirtino jam grąsinę mirtimi), buvo paskelbta nepaprastoji padėtis. Stambiausio Bolivijos profsąjungų susivienijimo — Bolivijos darbininkų centro raginiu šalyje įvyko žygiai vyriausybei paremti, prasidėjo visuotinis streikas.

Kaip praneša TASS-as, Bolivijos politikos apžvalgininkai teigia, jog šiuo streiku darbo žmonės pasisakė prieš vidaus ir užsienio reakciją, mėginusią įvykdyti perversmą, ir reikalavo pagerinti dirbančiųjų padėtį. Ar ne paradoksas: iš visų Pietų Amerikos šalių bene daugiausia naudingų iškasenų Bolivijoje. Čia gausu aukso, sidabro, geležies rūdos, švino, cinko. O jos gyventojai vieni vargingiausių. Karinės valdžios — jau minėjusios, jų buvo viena — nesirūpino savo tėvyne ir siekė vien asmeninio praturtėjimo.

Jau suimta daugiau kaip 200 nepavykusio šamokslu dalyvių. Tai kraštutinių dešiniųjų partijų vadovai, fašistinių grupių vadovai, reakeingi karininkai.

Vyriausybė apkaltino kokaino pardavimo organizaciją, kad būtent ji organizavo valstybės perversmą.

Pakilusi naujiems žygiams

V. SAKALAUSKAS
Lietuvos TSR Ministrų Tarybos
pirmininko pirmininkas pavaduotojas

Kiekvienos tautos istorijoje yra išimtinų, labai svarbių įvykių. Vienas iš tokių — Tarybų Lietuvos išvadavimas iš hitlerinių fašistų okupacijos, kurio 40-osios metinės šiemet pažymimos visuose miestuose ir rajonuose.

Už Nemuno krašto laisvę ir laimę sumokėta brangi kaina. Tūkstančiai tarybinių karių ir partizanų šioje kovoje paaukojo gyvybę. Kaip didžiausios padėkos visiems Tarybų Lietuvą vadavusiems broliškų tautų sūnams ir dukroms simbolis stovi Kryžkalnio lietuvių su ažuolo šakele. Kartų kartoms ji primins apie krauju sutvirtintą tarybinių tautų draugystę.

Niokojantis karas ir fašistų okupacija paliko mūsų respublikai skaudžias žaizdas ir milžiniškus nuostolius. Buvo sunaikinta du trečdaliai pramonės pajėgumų, beveik per pusę sumažėjo gyvulių skaičius, sudėginta arba sugriauta 80 tūkstančių pastatų, smarkiai nukentėjo kultūrinės vertybės. Lietuvoje fašistai sušaudė ir nukankino apie 700 tūkstančių tarybinių piliečių ir karo belaisvių, iš jų pusė milijono vietinių gyventojų. Apie tai mums visada primins Pirčiupio Motina. Kauno IX fortas, Vilniaus Paneriai ir kitos masiškų žudynių vietos.

Atrodė, kad pakilti po tokių nualinimų ir taip jau atsilikusiam kraštui prireiks daug dešimtmečių. Taip būtų ir buvę, jeigu ne nuosekli lenininė partijos nacionalinė politika, nesavanaudiška visų Tarybų šalies tautų pagalba.

1945 metais pramonė pagamino tik 40 procentų ikikarinės produkcijos, o 1948 metais jau buvo pasiektas ikikarinis lygis. Broliškosios respublikos padėjo įveikti Lietuvai industrinį atsilikimą, jos pramonės augimo tempai ir toliau buvo vieni sparčiausių šalyje. Lyginant su 1940 metais bendroji pramonės produkcija 1983 metais buvo didesnė daugiau kaip 66 kartus. Dabar per nepilnas šešias dienas jos pagaminama tiek, kiek buvo pagaminta per visus 1940 metus.

Pokario metais pastatyta 226 stambios pramonės įmonės. Pirmiausia buvo sukurta naftos perdirbimo gamyklos ir Ignalinos atominės elektrinės pirmuosius pajėgumus, atsirado dar dvi naujos pramonės šakos: naftos perdirbimas ir atominė energetika.

Iš esmės pakito, tapo galingesnės ir modernesnės seniausios pramonės šakos — lengvoji, maisto, medžio apdirbimo bei baldų pramonė.

Mūsų pramonės gaminiai tiekiami visoms sąjunginėms respublikoms, eksportuojami daugiau kaip į

Si organizacija turi plačių ryšių ir šalyje, ir užsienyje. Prezidentas Suasas ryžtingai kovoja su narkotikų pardavėjais. Tad galbūt jų atstovai buvo tiesioginiai perversmo vykdytojai. O kas slypi už jų nugarų?

G. Vinickas

90 pasaulio valstybių.

Sukurtas socialistinis industrializuotas žemės ūkis. Jame dabar dirba kelis kartus mažiau žmonių, negu prieš karą, bet bendroji žemės ūkio produkcija padidėjo daugiau kaip dvigubai.

Sėkmingai įgyvendinama sena žemdirbio svajonė — dirvų melioravimas. Nusausinta uždaru drenazu 2,4 milijono hektarų arba beveik 75 procentai pernelyg drėgnų ir pelkėtų žemių. Dabar per vieną mėnesį jų nusausinama beveik tiek, kiek per visus buržuazijos valdymo metus.

Neatpažįstamai pasikeitė ir pats kaimo vaizdas. Vietoj išsisklaidusių bakažių auga naujos kolūkių ir tarybinių ūkių gyvenvietės. Dabar jose jau gyvena apie du trečdaliai kaimo gyventojų. Daugelis naujų kaimų yra gražūs ir patrauklūs, savo patogumais nenusileidžia miestams.

Dinamiškas ekonomikos vystymas užtikrina spartų liaudies gerovės kilimą. Tik per trejus šio penkmečio metus gyventojų piniginės pajamos padidėjo 16,5 procentu. Atiduota naudoti beveik pusės milijono kvadratinė metrų gyvenamojo ploto. Tai beveik tiek, kiek visas šiandieninis Kauno miesto butų fondas.

Per 40 metų neregėtai suklestėjo mokslas, švietimas ir kultūra. Sunku berasti ir tikslų palyginimą. Aišku viena, kad mokslas ir kultūra tapo visuotiniu reiškiniumi, prienamam visai liaudžiai. Štai vienas pavyzdys. Dabar respublikos aukštosios mokyklos kasmet išleidžia tris kartus daugiau diplomuotų specialistų, negu jų buvo paruošta per dvidešimt buržuazijos viešpatavimo metų. Niekada taip plačiai neskambėjo lietuviška daina ir muzika, nebuvo taip žinomi mūsų mokslo, kultūros, meno ir literatūros darbuotojų vardai. Ir niekada nebuvo išleidžiama tiek daug knygų, žurnalų ir laikraščių gimtąja kalba.

DEMOGRAFINĖS TENDENCIJOS

SNO būstinėje paskelbtame kasmetiniame pranešime "Pasaulio gyventojai, 1984 metai" pateikta naujų duomenų apie demografines tendencijas mūsų planetoje. Pranešime analizuojama gyventojų skaičiaus augimo ir gyvenimo lygio savitarpio priklausomybė.

Kaip apskaičiavo SNO ekspertai, vaikas, gimęs išsivysčiusioje šalyje 1980 metais, gyvens vidutiniškai 65 metus. Šiandien ten gimęs vaikas, kaip tikimasi, vidutiniškai gyvens jau 73 metus. O besivystančiose šalyse šie rodikliai sudarys atitinkamai 41 ir 56,6 metų. Prognozė rodo, jog net ateinančio šimtmečio pradžioje vidutinė žmogaus gyvenimo trukmė besivystančiose šalyse nepasiekė nė 62 metų.

Toks pat yra ir duomenų apie mirtingumą ir mirties priežastis skirtumas. Jeigu dabartinės demokratinės tendencijos iš esmės nepakils, pažymima pranešime, tai ilgainiui mirstančių ir gimstančių skaičius susilygins ir Žemės gyventojų skaičius stabilizuosis. Tatai įvykis maždaug 2100 metais, kai Žemėje gyvens apie 10,2 bilijono žmonių.

Vilnis, 1984 rugpjūčio 16 d

KULTŪRINIS gyvenimas

LIETUVIŠKO BALETO SĖKMĖ

Pusantrą mėnesio Svedijoje viešėjo Lietuvos TSR Valstybinio akademinio operos ir baleto teatro trupė. Per tą laiką artistai šios Skandinavijos šalies keliais nuvažiavo daugiau kaip 8 tūkstančius kilometrų, dvylikoje miestų surengė 30 pasirodymų, iš jų devynis — sostinėje Stokholme.

Prieš pradėdamas pasakoti apie šią kelionę, teatro direktorius ir meno vadovas, TSRS liaudies artistas Virgilijus Noreika pasakė, kad ji pralenkė visus lūkesčius.

— Mes žinojome, koks reiklus yra Svedijos žiūrovai, — kalbėjo jis. — Tuo aš asmeniškai jau buvau įsitikinęs dviejų ankstesnių koncertinių kelionių metu. Žinojome ir tai, kad šioje šalyje dažnai gastroliuoja geriausios pasaulio baleto trupės. Todėl iki pirmojo pasirodymo gerokai teko panerimauti. Tačiau baimintis buvo be reikalo. Štai tik keletas spaudos atsiliepimų apie mūsų gastroles:

“Puikus meistriškumas, subtilus muzikos supratimas, virtuoziškas atlikimas” — taip įvertino Svedijos pramonės ir kultūros centro Erebru miesto laikraštis “Erebru kuren” po L. Delibo baleto “Kopelija” spektaklio. “Tai buvo neužmirštamos dienos, žiūrovai susižavėję sutiko kiekvieną pastatymą” — rašė Geteborgo “Geteborgs posten”. Vienas įtakingiausių Svedijos dienraščių “Noršens flaman” savo ruožtu pabrėžė, jog “pakanka pasakyti, kad bilietai į visus spektaklius buvo išperkami iš anksto. Ir tai nenuostabu, nes Svedijos žiūrovai pamatė tarybinio baleto meną, uži-

mantį pirmaujančias pozicijas pasaulyje. Lietuvos artistai visiškai patvirtino ir pateisino šią puikią reputaciją”.

Mums malonu, pažymėjo Virgilijus Noreika, kad su dideliu pasisekimu buvo sutiktos visos trys koncertinės programos — L. Delibo “Kopelija”, R. Sčedrino baleto “Anna Karenina” vienaveiksmais variantas, A. Adano “Giselle” antrasis veiksmas, lietuvių kompozitorių J. Juzeliūno, A. Pakalnio baleto fragmentai. Labai teigiamai Svedijos kritikai ir žiūrovai įvertino teatro vyriausiojo choreografo V. Brazdylio meną, balerinių N. Berezinos-Filipavičienės, L. Bartusevičiūtės, Lietuvos TSR liaudies artisto V. Kudžmos, respublikos nuspelnusio artisto J. Katakino ir daugelio kitų baleto solistų pasirodymus.

Tarybų Lietuvos artistų gastrolinė kelionė — tai ne tik kūrybinė ataskaita žiūrovams. Tai ir dešimtys nuoširdžių susitikimų, draugystės vakarų, asmeninės pažintys. Įsimintina viešnagė Selefteo mieste, su kuriuo glaudžius ryšius palaiko Vilnius. Labai pakiliai vyko koncertas Stokholme, skirtas TSRS ir Svedijos diplomatinėms santykių užmezgimo 60-mečiui.

— Vilniaus artistų menas, — pasakė po koncerto Svedijos ir Tarybų Sąjungos draugijų sąjungos valdybos pirmininko pavaduotojas Jakas Rengė, — buvo naujas žingsnis stiprinant mūsų šalių tautų geros kaimynystės santykius ir savitarpio supratimą. **Algimantas Degutis**

Tūkstančiai Vilniaus V. Kapsuko universiteto studentų dalyvauja įvairioje visuomeninėje veikloje, meno saviveikloje.

Nuotraukoje: Universiteto nuspelnusio dainų ir sokių ansamblio dalyviai. V. Brajo nuotrauka

DAILĖS PARODOSE

New Yorke surengtoje Tarybų Sąjungos dailininkų piešto šrifto parodoje dalyvavo ir Lietuvos dailininkų. Prof. A. Kučas eksponavo linoraižinių technika atliktus knygos “Lietuvių liaudies daina”, o V. Armalas — S. Daukanto “Lietuvos girios senovėje” atvartus. V. Bačėnas eksponavo V. Mykolaičio-Putino “Sukilėlių” ir Vaižganto “Dėdžių ir dėdienių” aplankus, J. Gurausko “Rudens vėjo” ir J. Lankučio “Eduardo Mieželaičio poezijos” viršelius. A. Gurskas pateikė Vilniaus Vilnis, 1984 rugpjūčio 16 d.

universiteto 400-mečio jubiliejais proga rašytą sveikinimą ir plokštelės “Dainuoja Elena Ciudakova” voką. K. Pempė eksponavo naujmetinius atvirukus ir šriftinius ekslibrius.

Vilnietis dailininkas V. Lisinas trečiojoje tarptautinėje Colorado valstijos plakato parodoje eksponavo du plakatus “Lietuviški suvenyrai” ir “Lankykite Kauno valstybinį istorijos muziejų”. Jis apdovanotas dalyvio diplomu.

Vilniuje įvyko tradicinis liaudies muzikos festivalis “Skamba skamba kankliai”. Jame dalyvavo daugiau kaip dvidešimt kolektyvų iš įvairių Lietuvos kampelių, taip pat iš Latvijos, Moldavijos, Gruzijos, Baltarusijos, Baškirijos. Net iš Suomijos Joensu miesto atvyko svetelių, Vilniaus senamiesčio kiemuose jie rodė savo meną vilniečiams.

Nuotraukoje: Alumnato kieme koncertuoja Kaišiadorių veterinarijos instituto liaudies folkloro ansamblis “Verpeta”. A. Sabaliausko nuotrauka

DRAUGYSTĖS SKAIČIAI

Pasidomėję kai kuriais pernykšiais Lietuvos ryšių su užsieniu skaičiais, dar sykį įsitikiname, kad jie niekad Lietuvos istorijoje nebuvo tokie platus ir svarūs, kaip dabar. Svarbiausia: krinta į akis tų ryšių solidumas, liudijantis, didelį Lietuvos kultūros ir ekonomikos autoritetą išaugimą.

Prisiminkime tik keletą draugystės skaičių.

Įvykęs Lietuvos TSR Draugystės ir kultūrinių ryšių su užsieniu šalimis draugijos 25-mečio minėjimas, pavyzdžiui, konstatavo tokį faktą: draugija palaiko pastovius kultūrinius ir meninius ryšius su 62 užsienio valstybėmis. Kam rūpi tų kontaktų turinys ir platumas, gali sužinoti iš draugijos ir “Minties” leidyklos leidžiamo “Lietuva šiandien” Nr. 22-23. Bet ši draugija yra tik viena iš organizacijų, plečiančių tarptautinius kultūrinius ryšius.

Krašto kultūrinį autoritetą turbūt ypač ryškiai atskleidžia mokslo kontaktai. Ir priešiška nusiteikusių “vaduotojų” spaudos nereikia itikinėti, jog Lietuvos mokslininkai daugelyje sričių yra išsikovoję tarptautinį pripažinimą, nors joje ir spausdinamos eringiškos kvailystės arba jų pačių “komentatorių” menkavertės fantazijos apie lietuviškos kultūros žlugimą tarybiniais metais. Čia svarbu tai, kaip vertina lietuvių mokslininkus pasauliniai kultūros centrai, bet ne “vaduotojų” rašėivos.

O faktas, pavyzdžiui, yra toks: 1983 metais Lietuvoje apsilankė 412 mokslininkų iš 30 užsienio valstybių, iš Lietuvos mokslo reikalais buvo išvykę 186 mokslininkai. Prisiminsime, jog 1939 m. Lietuvoje iš viso buvo apie 400 mokslo darbuotojų (dabar per metus daugiau apsilanko užsienio mokslininkų), kai šiandien — 14,700. Beje, į šią statistiką nepatenka Lietuvos mokslo nuolatiniai ryšiai su kitomis tarybinėmis respublikomis, kurie taip pat savo esme yra tarptautiniai.

Greta paminėtini tokie kultūrinių ryšių skaičiai: vien pernai į Lietuvą buvo atvykę 966 specialistai iš užsienio, jų tarpe — JAV monoliti-

nės namų statybos specialistai, kurie domėjosi lietuvių patyrimu.

Svetur pernai buvo išvykę 422 specialistai iš Lietuvos. Jis pabuvojo 29 užsienio valstybėse.

Beje, suprantama, jog šiuose mainų skaičiuose negali būti lygybės: nedidelę respubliką savaime aplanko daugiau užsienio atstovų, negu iš jos išvyksta. Beje, kai kur ir net šiuo atveju skaičiai mažai skiriasi.

Pernai Lietuvoje svečiavosi 1198 kultūros ir meno žmonės iš užsienio šalių — Žymiai daugiau negu 1982 m. O tai — įspūdingas skaičius. Iš Lietuvos buvo per tą laiką išvykę į užsienį net 900 meno ir kultūros darbuotojų!

Krašte rungtyniavo 907 užsienio sportininkai, o 826 respublikos sporto reprezentantai viešėjo užsienio valstybėse.

Prisimintini ir tokie faktai: 1983 m. Lietuvoje apsilankė beveik 400 užsienio firmų atstovų ir komersantų (kontraktų sudaryti, prekių užpirti, tikrinti sutarčių vykdymo ir t. t.), 138 žurnalistai (iš 30 šalių), 173 diplomatai. Tai turbūt taip pat patvirtina “nepripažinimo” politikos nevaisingumą, paneigia reakcinių kalbas dėl mūsų krašto “izoliuotumo” ir “uždarumo”.

Tam patvirtini — dar keli skaičiai: pernai iš Lietuvos užsienyje įvairiais būdais pabuvojo apie 37 tūkstančius žmonių. Tarp jų — turistinėse kelionėse — 19 tūkstančių. Daug tai, ar mažai, spėlioti neverta, nes vis dėlto tai ne palygintina su jokiais 1939 m. slaičiais. O jei skaičiuotume dešimtmečiais?

Vytautas Vilnietis

EUROPOS LITERATŪROJE

Budapešte (Vengrija) anglų kalba išleistas eilinis Europos literatūrų lyginamosios istorijos veikalų serijos (“Svietimo amžius”, “Ekspresionizmas”) tomas “Simbolizmo judėjimas Europos literatūroje”. Jame išspausdintas žinomo lietuvių literatūros kritiko ir tyrinėtojo V. Kubiliaus straipsnis “Simbolizmas Pabaltijo literatūroje”.

ATSISTAČIUSIOS ŠIRVINTOS

Prieš trejetą metų virš Širvintų miestelio praužė sukūringas viesulas. Fantastinė jėga kilnojo ir vartė dvidešimtonius traktorius, degalų cisternas, į krūvą suko lengvuosius automobilius, tarsi plunksneles svaidė didžiulius akmenis, plėšė stogus, rėžė sodų vaismedžius. Keliolikos minučių pakako nusiaubti sviesto ir sūrių gamyklai, sudaužyti didžiulėms žemių sausinimo mašinoms, lyg po galingos bombos sprogimo palikti apgriuvusius pusšimtį ūkinių ir gyvenamųjų namų, nutraukti visas ryšius, elektros linijas. Nukentėjo nemaža gyventojų, kuriems teko skubiai suteikti medicinę pagalbą.

Tokios jėgos viesulas Lietuvoje — iš tiesų retas, išskirtinis gamtos reiškinys. Tačiau žmonės nepasimetė įsisiautėjusios stichijos akimirka. Jau rytojaus dieną prasidėjo darbai.

— Nors skaičiai ir sausi, — dėdamas ant stalo iš archyvo atneštą storą bylą, sako rajono vykdomojo komiteto plano komisijos pirmininkas A. Antanaitis, — tačiau jie akivaizdžiai rodo, kokia didžiulė parama buvo suteikta žmonėms nelaimės atveju. Respublikos vyriausybė iš biudžeto gyventojų nuostoliams padengti skyrė per 130 tūkstančių rublių, sugriautiems namams atstatyti nemokamai parūpino idėlius kiekius stiklo, šiferio, miško medžiagos. Draudimo inspekcija išmokėjo daugiau kaip 32 tūkstančius rublių. Nemažas lėšas taip pat išskyrė kolūkiai, organizacijos, įmonės.

MONUMENTAS PARTIZANAMS IR POGRINDININKAMS

Artėjant Tarybų Lietuvos išvadavimo iš hitlerinių okupantų 40-osioms metinėms, Vilniuje, rekonstruotame skvere prie senamiesčio, pastatytas monumentas Didžiojo Tėvynės karo partizanams ir pogrindininkams. Jo autoriai — skulptoriai J. Kalinauskas ir A. Zokaitis, architektai — G. Baravykas, K. Pempė, G. Ramunis. Didžiulė daugiafigūrinė kompozicija, išlieta iš bronzos, simbolizuoja drąsą ir didvyriškumą kovotojų, kurie kartu su tarybinės Armijos kariais atnešė tautoms laisvę, kartų kartoms dovanavo taikaus darbo džiaugsmą.

Monumento atidengimo iškilnėse kalbėjo Lietuvos KP Centro Komiteto pirmasis sekretorius Petras Griškevičius. Jis priminė, kad Didžiojo Tėvynės karo metais respublikos teritorijoje veikė daugiau kaip 90 partizanų būrių ir grupių, sutelkusių kovai su priešu virš 10 tūkstančių žmonių. Tarybinius partizanus visokeriopai rėmė plačiausios liaudies masės, gausios antifasistų pogrindininkų grupės.

Nuotraukoje: Naujasis monumentas.

K. Jankausko nuotrauka

... Einame tomis vietomis, kur siautėjo pragaištinga viesulo jėga. Stai plati Draugystės gatvė, kur tą atmintiną gegužį styrojo nulaužti medžiai, apgriauti namai. Stabtelime ties gražiu dviaukščiu vairuotojo Česlovo Jesevičiaus namu. Užkalbinome patį šeimininką ir greta jo apie jaunas obelaites triūsiančią motiną.

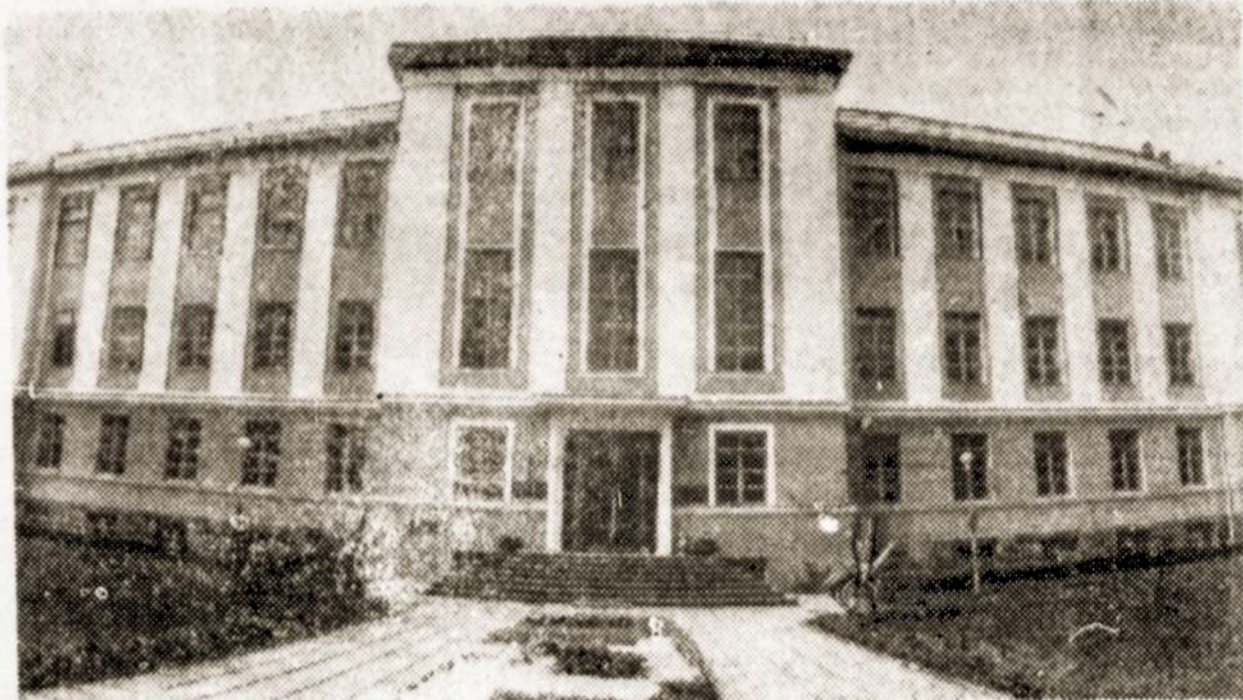
— Jau spėjome ir užmiršti tą nelaimę, — sako pašnekovas. — Gavome solidžią, daugiau kaip 2 tūkstančių rublių pašalpą. Vietoj sulaužytų baldų nusipirkome naujus, o statybininkai iš gretimo Barskūnų tarybinio ūkio per keletą dienų sumūrėjo sugriautų sienų kampus, užklojo naują stogą, apgriautą tvartą sutvarkė.

— Jeigu taip anais laikais, — priėjusi įsiterpia senoji Jesevičienė, — niekas už sugriautus namus nebūtų davęs nė skatiko, ne vienam turbūt būtų tekę ir elgetos krepšį užsikabinti...

Toje pačioje gatvėje žolynuose skendi dailiai atstatyti Genovaitės Unčiūraitės, Albino Stasiūno, Juozo Kikučio, Elenos Morkūnienės namukai. Nė pėdsako nematyti, kad čia viesulas buvo nuvertęs stogus, nuardęs dalį sienų. Tik vietoj senųjų išlaužytų medžių jauni, liauni stiebeliai kelia vešlius vainiklapius į saulę.

Ir kuria gatve beeitum, visur švaru, tvarkinga, žalia. Stai prie užtventko Širvintos upelio išsiliejusios tyvuliuoja dirbtinės marios, netoliese žaliuoja naujas parkas.

Dainius Ručinskas

Po kelias naujas kultūrinių augalų veisles kasmet išveda Lietuvos žemdirbystės mokslinio tyrimo instituto mokslininkai. Selekcinių išvesti javai yra derlingesni, atsparesni, turtingesni maistinių medžiagų.

Nuotraukoje: Žemdirbystės instituto rūmai Dotnuvoje.

A. Dilio nuotrauka

KIEK TVERIA VIENA DIENA?

Gražus lietuviškas žodis — talka. Lietuvos kaime talkos tradicija nuo seno gyva prie šienapjūtės, linarūtės, kūlimo ir kitų darbų. Gražus žodis aprėpia ir gražų žmogų — darbininką, nesavanaudį padėjėją, kuris tokią dieną triūsia ne dėl pinigų, bet savo sąžinės sąskaiton, vadinasi, dirba netgi geriau, nei paprastą dieną.

Tarybų valdžios metais talkos paprotys įgavo naują mastą. Sutartą dieną prie darbo stoja visa Lietuva ir nuveikia, aišku, ženkliai. Tokia sutelkta jėga ir darbas palieka kartais realų pėdsaką daugeliui metų, o kaip moralinis pavyzdys — ne vienai žmonių kartai. Stai Vilniuje, Antakalnio rajone dabar stoma didžiausia Lietuvoje vaikų poliklinika. Už kokius pinigus? Už visaliaudinę talkoje per vieną dieną atliktą darbą... Pagal galiojančią tvarką talkoje uždirbti pinigai sudaro specialų fondą, kurį paskirsto Lietuvos Aukščiausios Tarybos deputatai eilinėje sesijoje. 1979 metų talkos dalį lėšų jie ir paskyrė Antakalnio vaikų sveikatos namams. Čia irgi savos tradicijos — dažniausia šie pinigai skiriamai sveikatos, gydymo, šveitimo ir panašioms tikslams.

Neseniai Lietuvoje įvyko šių metų talka. Į talkos fondą pervesta daugiau kaip 10 mln. rublių. Daugelis įmonių dirbo iš sutaupyto žaliavų, kuro, elektros energijos. Talka vyko visoje Tarybų Sąjungoje. Siemet ji buvo skirta V. Lenino 114-osioms gimimo metinėms.

Tokios talkos, aišku, ne skylėms užkamšyti, kaip kartais teigia mūsų idėjiniai priešininkai. Tai tikrai vienas iš daugelio tarybinio gyvenimo bruožų, naujojo gyvenimo būdo apraiškų. Prasto šeimininko neišgelbės viena diena, o tuo labiau — valstybės. Neseniai išėjusiame iš spaudos statistikos metraštyje apie Lietuvos liaudies ūkį 1982 metais yra skyrius, kuris taip ir vadinasi: "Viena respublikos diena". Pažiūrėkime, kaip atrodė, kiek svėrė viena darbo diena Lietuvoje prieš 5, 10 metų ir dabar. Stai elektros energijos per vieną 1982 metų dieną pagaminome 1,5 karto daugiau, negu 1970 m., kilimų — 6 kartus, televizorių — daugiau kaip tris kartus, sviesto — pusantro karto... Kad šios ir daugelis kitų gėrybių neiškeliavo kažkur, neprapuolė be atitinkamo atsivežtinių prekių ekvivalento, pažiūrėkime į mažmeninės prekių apyvartos eilutę: o ji rodo, kad per dešimtmetį Lietuvoje vienos dienos mažmeninė prekių apyvarta išaugo net du

kartus. Tai logiška: geriau dirbama, todėl ir uždirbame daugiau, o todėl ir daugiau perkame...

Apskritai, ši apystorė skaičių primarginta knyga apie Lietuvos liaudies ūkį verta išsamesnio komentaro, visa Lietuva joje kaip ant delno, tiktai mokėk idėmiai per skaityti. Mes norėjome atkreipti dėmesį į vieną Lietuvos dieną, vienos dienos reikšmę mūsų gyvenimo ir prisiminti talkos šeštadienį — gero darbo etaloną.

V. Liauška

Praeję metai Valerijai Narbuntienei — Širvintų rajono "Širvintos" kolūkio kolūkietei ilgam išliks atmintyje. Už gerą darbą jai buvo suteiktas Socialistinio Darbo Didvyrės vardas. Sunkiais pokario metais dvylikametė mergaitė pradėjo savo darbo biografiją. Ji dirbo tarybiname ūkyje ir laukininke, ir melžėja, pasiekė nemažų laimėjimų, ne kartą buvo geriausia rajone. Širvintų rajone pastačius vieną didžiausių Lietuvos gyvulių penėjimo įmonę, Valerija pradėjo dirbti operatore. Čia ji pasiekė gerų rodiklių. Už aktyvią veiklą V. Narbuntienė buvo paskirta TSRS valstybinė premija. Tarybų valstybė ją apdovanojo Lenino ir Spalio revoliucijos ordinais. Neseniai ji buvo išrinkta į TSRS Aukščiausiosios Tarybos deputatė.

Nuotraukoje: Valerija Narbuntienė su anūke Jurgita.

V. Gulevičiaus nuotrauka

— Turku užimtoje Kipro salos dalyje JAV stato didelę karo laivyno bazę, kuri būsianti didžiausia tame regione.

Vilnis, 1984 rugpjūčio 16 d.

Nuotraukoje: Naujas Svėdasų prekybos centras.

J. Jurevičiaus nuotraukos

Puolimas prieš augalų priešus

Tarybų Lietuvos mokslininkai sukūrė metodus, kurių dėka žemės ūkio kultūros geriau apsaugomos nuo žalingo virusų poveikio. Jos jau pradėtos taikyti respublikos ūkiuose.

Apie tai buvo pranešta Vilniuje įvykusioje sąjunginėje fitovirusologų konferencijoje, kuri apsvartė kovos su augalų priešais — virusais — teorinius ir praktinius klausimus.

— Virusinės ligos atneša didelius nuostolius šalies žemės ūkiui, — pasakė Eltos korespondentui Lietuvos TSR Mokslų Akademijos Botanikos instituto laboratorijos vadovas, biologijos mokslų kandidatas Zigmas Stasėvičius. — Nustatyta, kad bulvių derlius dėl to gali sumažėti 12—15 procentų, smarkiai nuo virusinių susirgimų nukentė ir grūdinės kultūros, daržovės. Štai kodėl kompleksinis puolimas prieš virusus augalininkystėje įgauna vis platesnį mastą, jis tampa sudėtinė Maisto programos įgy-

vendinimo dalimi.

Gero įvertinimo susilaukė respublikos mokslininkų darbai. Sėkmingai, pavyzdžiui, dirbama kuriant atsparių virusams bulvių sėklos auginimo metodus. Botanikos institute prieš kelerius metus įsteigtos specialios laboratorijos bendradarbiai jau išaiškino svarbiausių žemės ūkio bei dekoratyvinių augalų virusines ligas ir jų sukėlėjus, paruošė virusų diagnostikos būdus, sukūrė sveikų sodmenų išauginimo metodus. Instituto bendradarbiai nemažai prisideda plačiau taikant respublikos daržininkystės ūkiuose pomidorų vakcinavimo metodą. Dirbtinai apkrėsti tam tikrais virusais, pomidorai apsaugoni nuo žymiai pavojingesnių virusinių ligų, išvengiama didesnių derliaus nuostolių. Apsauginė reakcija — imunitetas, sukeltas dirbtiniu būdu, netolimoje ateityje taip pat padės kovoti su bulvių, ankštinių kultūrų, cukrinių runkelių, daržovių, vaismedžių virusiniais susirgimais. ELTA

GRAŽIAIS DARBAIS VAINIKUOTI METAI

Senelis Saltis, skelbdamas 1984-ųjų pradžią, į Lietuvą atkeliauvo kiek sutrikęs... atėjo ne per girgždantį baltą sniegą, kaip įprasta, o atšlepsėjo per balas. Tačiau šventinio džiaugsmo tai nedrumstė. Pasitikdami Naujuosius, visi po eglutės šakele rado dovanėlių. Ypač geru žodžiu praėjusius metus minėjo kelios dešimtys tūkstančių miesto ir kaimo šeimų, atšventusios smagias įkurtuves naujuose butuose.

Naujųjų metų proga paskelbtame Vyriausybiniame sveikinime Tarybų Lietuvos darbo žmonėms pažymėta, kad per praėjusius metus buvo žengtas dar vienas svarbus žingsnis ekonominės ir socialinės pažangos keliu. Neabejotinai svarbiausias įvykis pačių Naujųjų metų išvakarėse buvo Ignalinos atominės elektrinės pirmojo bloko paleidimas jauname ir gražiame Sniečkaus mieste. Yra ko susimąstyti: vien jis per metus duos tiek energijos, kiek dabar jos sunaudoja visa galingai išvystyta Lietuvos pramonė ir plačiai elektrifikuotas kaimas. Neužilgo bus paleistas ir antrasis, o iš viso bus keturi tokio pajėgumo blokai. Taigi energetikos problema Lietuvoje, galima sakyti, išspręsta neribotam laikui.

Lietuvos pramonei ir energetikai ir toliau vystyti dideles perspektyvas taip pat atveria Mažeikių naftos perdirbimo įmonė. Antroji šios gamyklos eilė taip pat pradėjo veikti praėjusių ir šių metų sandūros dienomis. Iš Polocko vamzdynais atpumpuotą „juodąjį auksą“ ši įmonė perdirba į benzina ir kitus vertingus naftos produktus, naudojamus chemijos pramonei, kelių statybai ir kitur.

Džiugina ir žemdirbių laimėjimai. Ūkių pelnas, kaip paskaičiavo Žemės ūkio ekonomikos instituto specialistai, sieks apie pusę milijardo rublių. Tai maždaug penktadaliu daugiau negu planuota. Šių laimėjimų kaimo žmonės pasiekė gaudami iš šalies pramonės įmonių vis daugiau naujos našios technikos — kombainų, traktorių, drėkinimo įrengimų, automašinių, fermų mechanizavimo įrenginių. Svarbi pasipirtis jiems buvo ir nauji nusausinti masyvai — valstybės sąskaita

kolūkio parkas. Miškų inžinierius Dalius Janulionis, parūpindamas parkui medelių, krūmų iš Rokiškio bandomojo miškų ūkio susivienijimo medelyno, nepamiršdavo ir kolūkiečių. Todėl dažnas kiemas pasipuošė alyvomis, erškėčiais, forzijomis, šaltalankiais, kauleniai ir svarainiais. Alfonsas Kazitėnas

pernai nusausinta ir sukultūrinta maždaug šimtas tūkstančių hektarų laukų.

Grįždami mintimis į praėjusius metus, matome, kad buvo išvartas dar vienas platus baras ir kultūriniame gyvenime. Pasidžiaugėme iš spaudos išėjusiu jau dešimtuoju ir vienuoliktuoju „Lietuviškosios tarybinės enciklopedijos“ tomu, daugeliu mokslinių, grožinės originaliosios ir verstinės literatūros knygų. Tarybų Lietuvos muzikinį meną užsienyje ir šalyje reprezentavo Valstybinės filharmonijos simfoninis orkestras, vadovaujamas Lietuvos liaudies artisto Juozo Domarko, profesoriaus Sauliaus Sondeckio kamerinis orkestras, „Lietuvos“ dainų ir šokių liaudies ansamblis, kiti pagarsėję kolektyvai, solistai. Gražiais šiuolaikiniais statiniais puošiantys Vilnių architektai Algis ir Vytas Nasvyčiai apdovanoti TSRS Valstybine premija. Sios premijos laureatu tapo ir jaunas lietuvių akademinio dramos teatro aktorius Juozas Kisielius.

Lietuvos vardą šalyje ir visame pasaulyje praėjusiais metais vėl garsino respublikos sportininkai — pasaulio ir Europos čempionatuose puikiai pasirodė absoliuti šalies meninės gimnastikos čempionė Dalia Kutkaitė, pasaulio čempionai krepšininkai Arvydas Sabonis, Sergejus Jovaiša, Valdemaras Chomčius, lengvaatletė pasaulio vicečempionė Ana Ambraziėnė, plaukikas olimpinis čempionas Robertas Žulpa, nacionalinės rankinio, futbolo, tinklinio komandos, kitų sporto šakų atstovai.

Pasiekti laimėjimai rodo, kokia gyvybinga tarybinė santvarka, kiek galima nuveikti taikos sąlygomis. Tarybų Lietuvos, kaip ir visos šalies, darbo žmonės kupini pasiryžimo dar vaisingiau dirbti, dar atkakliau telkti kovotojų už taiką Zemėje gretas. Jonas Bagdanskis

Visi audinių apdailos ir taurinimo įrengimai sukonzentruoti Kauno „Drobės“ vilnos gamybinio susivienijimo centrinėje įmonėje — Kauno audimo-taurinimo fabrike. Naujojoje taurykloje, kurios projektinis pajėgumas — aštuoni milijonai metrų audinių per metus, taikoma pažangi vilninių bei pusvilnionių auginių taurinimo technologija. Ji įgalina gaminti audinius, prekine išvaizda ir eksploatacinėmis savybėmis prilygstančius geriausiems pasaulyje šios rūšies pavyzdžiams.

Nuotraukoje: „Drobės“ susivienijimo centrinė įmonė — Kauno audimo-taurinimo fabrikas. K. Jurelės nuotrauka

Auga kieme klevelis

Einorių kolūkio gyvenvietė kuriasi netoli Apaščios upelio senajame Kučgalio kaime. Čia gyvena 70 kolūkiečių šeimų.

Gyvenvietės estetinį veidą praturtino Biržų tarpkolūkinės statybos organizacijos pradėtas statyti penkiolikos Alytaus skydinių namų mikrokvartalas. Kasmet įrengiama po penkis sodybas. Ruošiamas projektas dar penkiolikai tokių pat namų.

Vilnis, 1984 rugpjūčio 16 d.

Kolūkio statybininkai pastatė medicinos, buitinio gyventojų aptarnavimo punktus, pradinę mokyklą. Iškilis 50 vietų vaikų lopšelis-darželis.

Prie naujųjų kolūkiečių sodybų auga jauni sodai, žaliuoja dekoratyviniai medeliai, gyvatvorės. Tuščią dirvoną šalia judraus plento žemdirbiai apšodino eglaitėmis, ažuoliukais, kleveliais, liepaitėmis. Čia sužaliuos beveik penkių hektarų

Anykštėnas Klemensas Luščinskas nuo mažens pamėgo armoniką. Dažnai jis groja vestuvėse, vardinose, jaunimo vakaronėse. Siandien savamokslis muzikantas yra žinomas saviveiklininkas ne tik Anykščių apskrityje. Jis groja ir savo rajono, ir respublikinėse dainų šventėse.

Jau keliolika metų K. Luščinskas taiso armonikas. Jo rankose atgijo net kelių šimtmečių senumo instrumentai. Neseniai vienas praėjusio karo dalyvis jam padėjo surasti seną armoniką, kuria kariai grodavo kautynių atokvėpių metu. Sumanus meistras restauravo šį instrumentą, ir šis vėl prabilo.

Nuotraukoje: K. Luščinskas groja sena fronto armonika.

M. Baranausko nuotrauka

ZAPYŠKIO DŪDORIAI

Jubiliejinį koncertą surengė seniausias Pakauinėje meno saviveiklos kolektyvas — Zapyškio kolūkio pučiamųjų instrumentų orkestras. Skambėjo "Linksmieji muzikantai", valsas "Paukštutė-lakštutė", J. Gaizausko "Augo girioj ažuolėlis", M. Oginskio "Polonezas", F. Schuberto "Serenada" ir kiti kūriniai. Vario dūdomis grojo dauguma muzikantų, kurie prieš pusę šimto metų panemunėje surengtoje gegužinėje pirmą kartą trenkė tada madingus maršus, polkas, valsus.

Kairiajame Nemuno krante, prisiglaudęs prie didžiosios Lekėčių girios, yra senas Kuro kaimas. Jau septyniasdešimt metų jame gyvena Juozas Tamulaitis, šio orkestro steigėjas. Kartą Kaune išgirdęs, kaip groja kariškas dūdų orkestras, jis sugalvojo tokį įkurti ir savame kaime. Sumanymui pritarė kaimynai — Juozas Astrauskas, Jonas Stanislovaitis, Leonas Šnipas, Vincas Zokaitis ir kiti. Nelengva buvo įsigyti instrumentus. Dūdos brangiai kainavo. Vyras rinko girioje sausuosius, malkas parduodavo pro kaimą Nemunu plaukiančių garlaidžių įguloms, veždavo į miestą. Dėjo litą prie lito . . .

Pagaliau dūdos nupirktos. Juozas Tamulaitis ilgus vakarus sėdėdavo prie knygu, kol išmoko pažinti gaidas. Groti šiek tiek mokėjo ir Jonas Stanislovaitis. Tai vienoje, tai kitoje sodyboje po darbo dienos rinkdavosi vyrai, mokėsi groti.

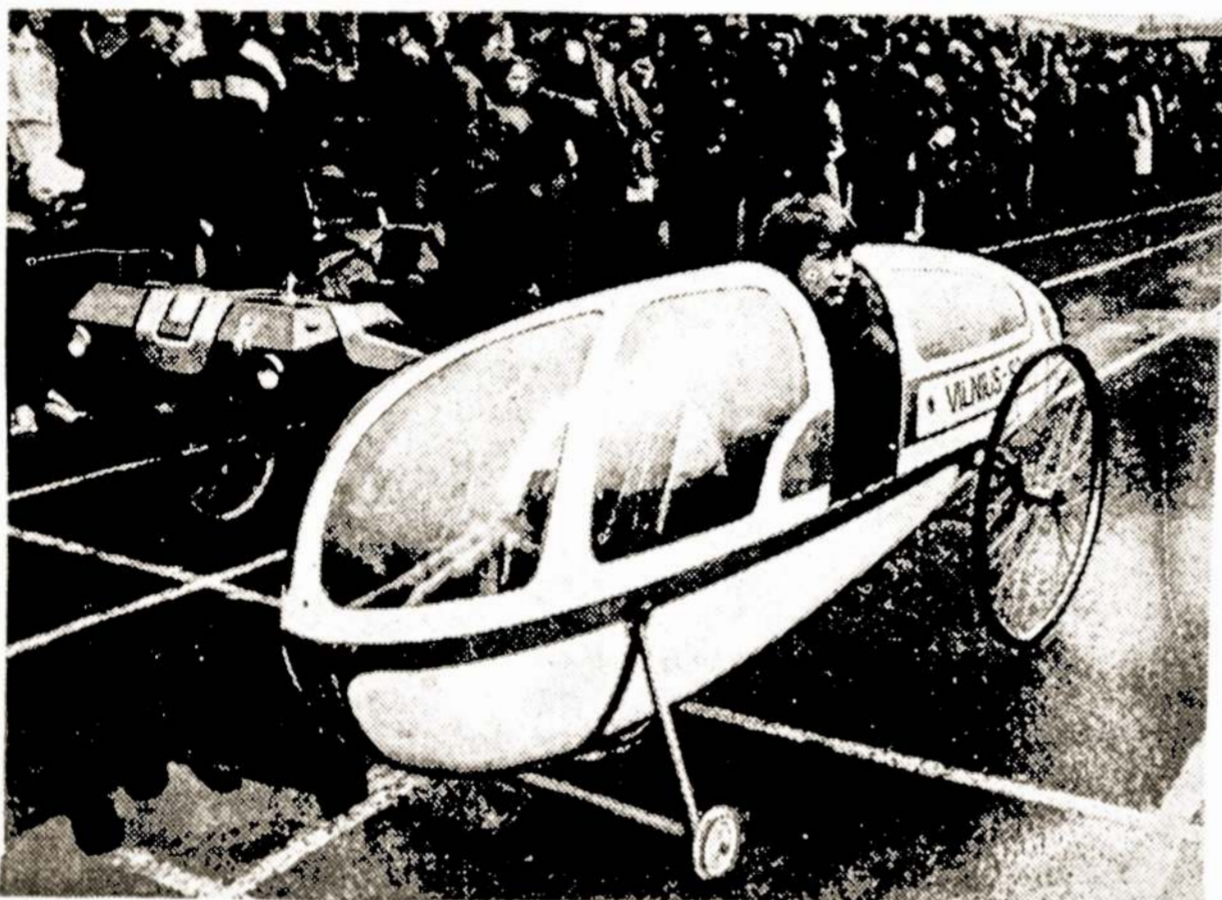
Greitai garsas apie Kuro kaimo muzikantus pasklido po plačias apylinkes abiejose Nemuno pusėse. Orkestrą kviesdavo į gegužines, vestuves, laidotuves, sporto ir kitokias šventes. Vyras ne kartą

grojo Kriukuose, Lekėčiuose, Padauguvoje, Pavilkyje, Sakiuose, Vilkijoje, Zapyškyje, Zypliuose ir kitur.

Naujas meistriškumo aukštumas orkestras pasiekė Tarybų valdžios metais. Kuro kaimas tapo Zapyškio kolūkio dalimi, ūkio centre išaugo gražūs ir erdvūs kultūros namai. Į juos repetuoti, mokyti naujų melodijų ir renkasi muzikantai. Orkestras dalyvauja rajoniniuose ir zoniuose meno saviveiklos konkursuose, respublikinėse dainų šventėse. Kolektyvas daug kartų apdovanotas diplomais, garbės raštais, muzikantams suteikti Lietuvos TSR meno saviveiklos žymūnų vardai. Įdomu pažymėti, kad iš trylikos orkestrantų vienuolika groja nuo 1933 metų, nuo pirmųjų orkestro gyvavimo dienų.

Zapyškio kolūkio kultūros namuose dabar yra net 16 meno saviveiklos būrelių. Be dūdų orkestro, čia dar veikia kaimo kapela, vyrų ir moterų vokaliniai ansambliai, moterų choras, vidutinio amžiaus žmonių šokių kolektyvas, etnografinis ansamblis, vaikų dramos būrelis ir kiti.

— Daugiau kaip du šimtai zapyškėčių yra saviveiklininkai, — sako kultūros namų direktorė, Lietuvos TSR meno saviveiklos žymūnė A. Rinkevičiūtė. — Pasirodome ne tik savuose kultūros namuose, bet ir kitur, mums plojo Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje ir kituose Lietuvos miestuose. Saviveikla ne tik padeda įdomiai ir turiningai praleisti laisvalaikį, bet ir praturtina jos dalyvių, visų mūsų kolūkiečių, vidinį dvasinį pasaulį, padeda pažinti kultūros lobius. **Z. Mikalauskas**

Sauliai — dviratininkų miestas. Beveik kas trečias šiaulietis naudoja šiuo transportu. Didelio gyventojų susidomėjimo susilaukia "Vairo" dviračių ir variklių gamyklos produkcijos parodos-pardavimai. Kasmet Šiauliuose vyksta respublikiniai dviračių turizmo saskrydžiai, pajėgiausių jaunųjų dviratininkų varžybos "Kregždutėmis" ir "Ereliukais", velomobilų pasirodymai ir daugelis kitų renginių.

Nuotraukoje: Velokarai ir velomobiliai Šiaulių stadione.

A. Dilio nuotrauka

STUDENTUI—TARPTAUTINĖ PREMJA

Studentų architektūrinių darbų tarptautiniame konkurse Paryžiuje, kurį organizavo tarptautinė architektų sąjunga kartu su UNESCO, Lietuvos dailės instituto interjero katedros diplomantas Evaldas Adomonis (vadovas TSRS liaudies architektas V. Čekanauskas) laimėjo vieną pagrindinių konkurso premijų (Kanados karališkosios architektų sąjungos 1500 dolerių apdovanojimą).

Siame konkurse dalyvavo 185 studentų kolektyvai, jų tarpe 15 iš Tarybų Sąjungos. Be mūsų respu-

8

blikos atstovo E. Adomonio, laureatais tapo Gruzijos studentų grupė, o paskatinamosios premijos skirtos Latvijos, Baltarusijos ir Maskvos institutų studentams. Tarp kitko, nebuvo premijuotas nė vienas projektas iš JAV, Prancūzijos ir Italijos.

E. Adomonio suprojektuotas gyvenamasis namas statomas iš modulinį surenkamų metalinio rėmo klojinių betonui su faneros ir lentų apdaila. Juos naudojant, galima sukurti daugelį namo plano ir fasadų variantų.

Auga Ignalinos atominė

Kaip jau pranešta, Ignalinos atominėje elektrinėje į vieningą energetinę sistemą įjungtas antrasis turbogeneratorius. Tuo pačiu baigtas kurti pirmasis AE blokas, kurio reaktorius pagal galingumą — pusantro milijono kilovatų — neturi sau lygių pasaulyje.

Sios darbo pergalės proga liepos 9 dieną elektrinės statytojų ir eksploatuotojų gyvenvietėje Sniečkuje įvyko mitingas. Jį pradėjo vakarų statybos valdybos partinio komiteto sekretorius R. Kučiukas.

Nuo elektrinės statybos pradžios atlikti didžiuliai darbai. Į jos statinius suklota daugiau kaip milijonas kubinių metrų betono, iškasta ir pervežta apie pusantro milijono kubinių metrų grunto, sumontuota 150 tūkstančių tonų metalo konstrukcijų.

Apie daugianacionalinio sąjunginės sparciosios komjaunimo statybos kolektyvo pastangas laiku atiduoti naudojimui objektus mitinge kalbėjo vakarų statybos valdybos viršininkas J. Žilinas, statybos montavimo tresto viršininkas, Socialistinio Darbo Didvyris K. Koblickis.

Išpūdingi ir taikaus atomo eksploatuotojų laimėjimai, kuriais jie pažymi Tarybų Lietuvos išvadavimo iš fašistinės okupacijos 40-metį. Elektrinės direktorius, TSRS Val-

stybinės premijos laureatas N. Lukoninas papasakojo, kad pusmečio elektros energijos gamybos planą kolektyvas įvykdė savaite anksčiau laiko. Į vieningą TSRS šiaurės vakarų energetinę sistemą šiemet jau patiekta apie du milijardus kilovatvalandžių. Šiam energijos kiekiui pagaminti šiluminėje elektrinėje būtų prirėkę 500 tūkstančių tonų naftos. Kartu rūpinamasi tolesne gyvenvietės statyba. Čia šiais metais atiduota naujakuriam beveik 30 tūkstančių kvadratinų metrų naudingo gyvenamojo ploto, duris atvėrė graži poliklinika. Plečiasi gyvenvietės ir elektrinės teritorijų tvarkymo darbai.

Visa tai pasiekta šauniu darbu. Statybininkų ir eksploatuotojų gretose nuolat gausėja pirmūnų, komunistinio darbo spartuolių. Apie jų pastangas didinti darbų spartą ir ateinančiais metais paleisti antrąjį elektrinės energetinį bloką kalbėjo dešimtosios statybos montavimo valdybos brigadininkas V. Kornejevas, elektrinės turbinų cecho šaltkalvis P. Sobolevas, dvidešimt pirmosios montavimo statybos valdybos elektromontuotojų brigadininkė N. Vizbarienė, kiti statybininkai.

Didelėi darbo pirmūnų grupei buvo įteiktos vertingos dovanos.

Trijų kambarių vienbutis

Žemės ūkio statybos projektavimo institute specialistai šiuo metu ruošia naujo gyvenamojo namo projektą TK-113-62, kurio konstrukcijose panaudoti moduliniai keramzitetonio paneliai. Tai trijų kambarių vienbutis. Jo mansardoje dar galima įruošti dviejų kambarių (po 9,93 kv. m) miegamąjį. Projekto autoriai — architektas V. Petkevičius ir konstruktorius R. Vilkauskas. Projektavimo darbams vadovauja projekto vyriausiasis inžinierius E. Navickas.

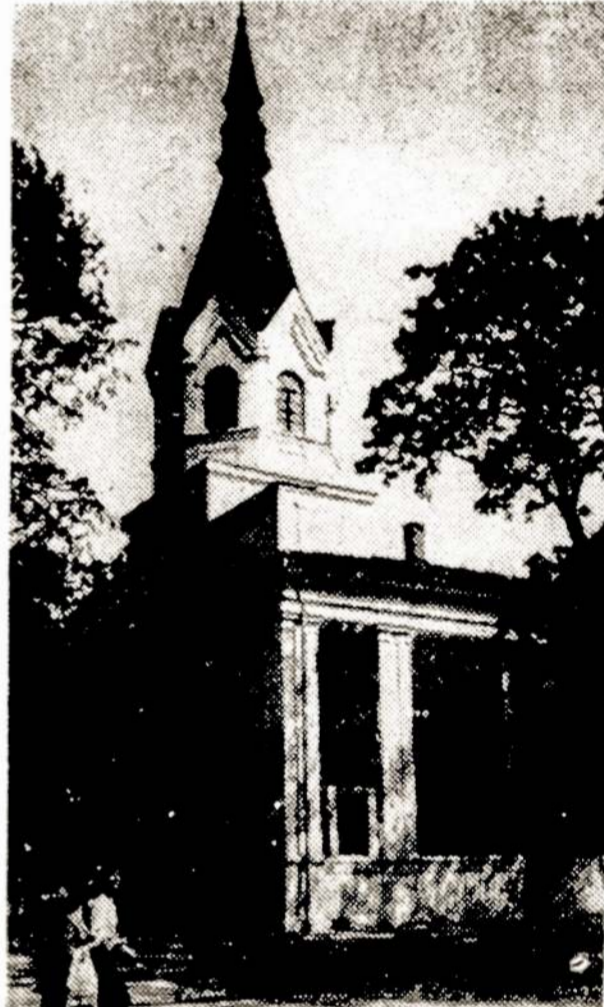
Išplanavimu šis namas skiriasi nuo analogiškų pastatų, nes neturi atskiro ūkinio išėjimo. Pirmiausia patenkama į 9 kv. m atvirą verandą, po to į koridorių, kuriame yra sieninė spinta drabužiams, o jau iš jo — į 11,85 kv. m holą. Iš holo galima patekti į visas kitas patalpas: virtuvę, vonią, tualetą, miegamuosius kambarius, 20,27 kv. m bendrą kambarį, taip pat ir į rūšį, kuriame yra katilinė, kuro ir inventoriaus sandėliai, vaisių saugykla. Iš holo patenkame ir į mansardą. Pastate nenumatytas atskiras išėjimas į lauką ir iš rūšio.

Išorinės sienos iš keramzitetonio modulinį panelių (350 mm storio), kurie apdailinti granitine skaldele. Perdengimai — gelžbetoninių plokščių. Stogas — medinių konstrukcijų, uždengtas spalvotu šiferiu.

Pastate suprojektuota skysto kuro katilinė. Vandentiekis ir kanalizacija prijungiama prie magistralinių tinklų. Viryklė dujinė.

Pastato gyvenamasis plotas 67,94 kv. m. Orientacinė kaina — apie 19 tūkstančių rublių.

K. Staniukynas
Žemės ūkio statybos projektavimo instituto skyriaus viršininkas

Nuotraukoje: Panevėžio parodų rūmai. A. Dilio nuotrauka

GRAŽUS LAIMIKIS

Sitą nemažą lydeką tauragiškis Stasys Jasaitis sugavo Jūros ir Nemuno santakoje. Žvejojo teleskopine meškere, ant kabliuko užkabines karosėlj. Lydekos svoris — 12,65 kilogramo, ilgis — 122 centimetrai.

Savo laimikį meškerojotojas pateikė konkursui "Metų žuvis". Tą konkursą kasmet skelbia Lietuvos TSR medžiotojų ir žvejų draugija bei "Mūsų gamtos" žurnalas. Laimingiausias meškerojotojas apdovanojami aukso, sidabro ir bronzos žetonais, atitinkamais diplomais. Konkurse gali dalyvauti ne tik lydekas, šamus, bet ir kitas stambesnes žuvis sugavę žvejai.

B. Valys

— Vienas užsienio tyrinėtojas nustatė, kad visame pasaulyje yra 2,639 krikščioniškos sektos. Per paskutinįjį dešimtmetį jų atsirado dar apie 10.

Vilnis, 1984 rugpjūčio 16 d.

Veteranai ruošia pamainą

145 merginos šiemet baigs 8-ąją Panevėžio miesto vidurinę profesinę technikos mokyklą. Tai bazinė "Lino" gamybinio susivienijimo pagrindinės įmonės mokykla. Čia ruošiamos verpėjos, sukėjos, knatelinės, operatorės, siuvėjos-motoristės.

Jos papildys "Lino" susivienijimo įmonių, Plungės "Linų audinių", taip pat "Kauno audinių", "Drobės", vilnos susivienijimo, Petrauskio medvilnės kombinato, Juodupės "Nemuno", Biržų "Siūlo" ir kitų įmonių ir fabrių darbininkų gretas.

Dabar trečiakursės atlieka gamybinę praktiką "Lino" susivienijimo pagrindinėje įmonėje. Čia audimo ir verpimo cechuose merginoms meistriškumo paslaptis atskleidžia prityrusios audėjos ir verpėjos, gamybos veteranės, jaunimo globotojos — Lenino ordininkė Vanda Kalkienė, Palma Kazlauskienė, Arūnė Žebrienė, Žibutė Janulienė ir kitos, kurių darbo stažas siekia 20 ir daugiau metų. Kiekvienai jaunimo globotojai paskirtos 4 - 5 merginos. Globotojas būsimosios darbininkės parodo, kaip greičiau

surišti nutrūkusią siūlą, pakeisti knatelį, atlikti kitas operacijas.

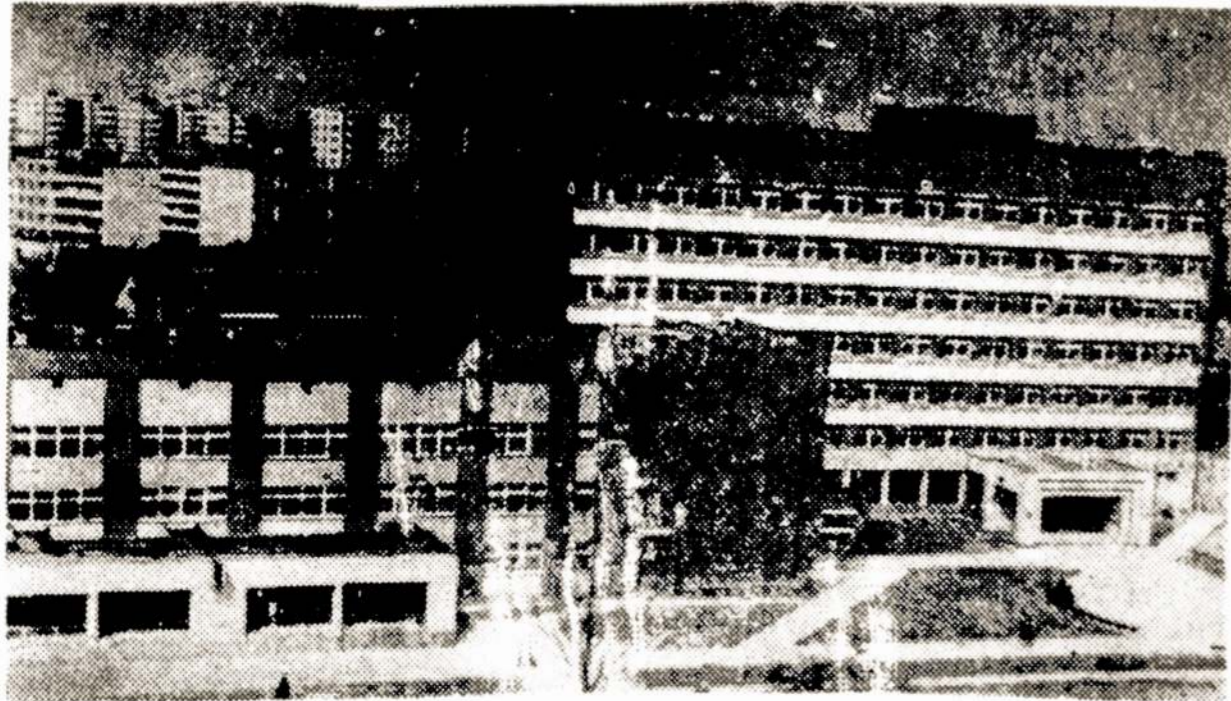
Mokykloje yra puikios mokymosi ir poilsio sąlygos. Teorinių žinių jos semiasi gerai įrengtuose audimo, verpimo, linų technologijos, estetikos kabinetuose.

Moksleivės lenktyniauja su Minsko 94-ąja profesine technikos mokykla. Praėjusiais metais pagal mokslo, užklausinės veiklos, gamybinius rezultatus nugalėtojomis tapo panevėžietės.

Mokyklos interklubo narės susirašinėja su Tallino ir Cėsio (Latvija) giminingo profilio mokyklų moksleivėmis. Kartu rengia turistinius saskrydžius, draugystės vakarus, šventes.

Šios mokyklos sportininkės stipriausios Panevėžio profesinių technikos mokyklų tarpe. Visos merginos yra išlaikiusios PDG normas.

Jos pirmąją miesto spartakiadoje lengvosios atletikos, krepšinio, tinklinio, plaukimo, šaudymo ir kitose sporto šakose, aktyviai dalyvauja kariniame — sportiniame žaidime "Ereliukas".

Kaune pirmuosius pacientus priėmė nauja Kalniečių poliklinika. Ji pastatyta pagal architekto Boleslovo Zabulionio projektą už lėšas, surinktas komunistinių šeštadienio talkų metu. Tai viena didžiausių poliklinikų mieste. Per pamainą čia apsilankys 960 pacientų. Ji aptarnauja rajoną, kuriame yra per 90 tūkstančių gyventojų.

Nuotraukoje: Nauja Kalniečių poliklinika.

Pasidairius po Lietuvos kaimus

Kelmės rajono "Naujo kelio" kolūkyje susumavus antroje šių metų ketvirčio socialistinio lenktyniavimo rezultatus, penimų galvijų šėrikų tarpe pirmoji vieta pripažinta Antanui Gedvilui. Jo prižiūrimi 54 vėšiai per parą pasunkėja po kilogramą.

Rokiškio rajone "Gegužės pirmosios" kolūkis šiemet išaugino 42 hektarus kmyną. Ūkio žemdirbiai planuoja valstybei parduoti 10 tonų kvapniųjų grūdelių.

— Silutės rajono tarybinio ūkio žemdirbiai patenkinti pieno surinkėjo J. Kiminiaus darbu. Iš Sauslaukio skyriaus, kur gyvena 34 šeimos, J. Kiminius kasdien į Kvėdarnos pieninės cechą atveža pusę tonos ir daugiau pieno.

— Plečiasi Panevėžio sodininkystės ūkio šiltnamiai. Greta senųjų, kuriuose auginami svogūnai, petražolės, salierai, ridikėliai, salotos, pastatyti nauji dviejų hektarų šiltnamiai. Darbščios šiltnamių moterys, dirbančios pagal kolektyvinį rangą, iš pirmojo derliaus surinko du šimtus tonų agurkų ir beveik šimtą tonų pomidorų. Iki rudens bus išaugintas ir antras derlius.

— Kelmės rajono Valguvos kolūkis, 1984 rugpjūčio 16 d.

kis turi 53 arklius, kuriais dirba įvairius darbus. Eržilus prižiūri Pranas Kasparas. Neseniai du Lietuvos sunkiųjų veislės arklių eržilus vaiguviškiai buvo nuvežę į Kaune surengtą parodą aukcioną. Vieną — už septynis tūkstančius, kitą — už 8,5 tūkstančio rublių nupirko Baltarusijos žemdirbiai.

— Tris dienas Šlapaberžės kaimo profesinėje technikos mokykloje vyko sąjunginis kaimo profesinių technikos mokyklų auklėtinių meistriškumo konkursas. Jame dalyvavo apie pusę tūkstančio moksleivių iš visų broliškų respublikų. Konkurso žiūri geriausiais pripažino Lietuvos moksleivių komanda.

— Biržų rajono K. Požėlos kolūkyje buvo užsėta 1,300 ha javais. Juos jiems nuimant dirbo 12 kombainų.

— Ukmergės rajono Tulpiakiečių kolūkis visuomeniniams gyvuliams paruošė 790 tonų šieno (planas — 710), visiškai įvykdė šienainio, žolės miltų gamybos užduotį, užraugė daugiau kaip 80 procentų planuoto siloso. Vienam gyvuliui jau tenka 9 centneriai pašarinių vienetų — gerokai daugiau nei tuo pačiu laiku praėjusių metų laikų, tačiau pašaru ruošia dar nesibaigia.

Parduoda ir perka namus

Kaip pas mus Amerikoje, taip yra Lietuvoje, jeigu žmogus turi namą ir nori jį parduoti, skelbia laikraščiuose ir siūlo jį pirkti. Čia dėl įdomumo įdedame keletą skelbimų iš "Valstiečių laikraščio", nenurodant kur kreiptis.

Kupiškyje parduoda neįrengtą mūrinį 130 kv. m. 2-jų aukštų namą. Yra garažas ir rūsys.

Trakų rajone, Tolkiškių kaime, prie Vilkošnio ežero, skubiai parduoda medinį namą. Yra didelis sodas, mediniai ūkiniai pastatai, garažas.

Siauliu rajone, Kuršėnuose, skubiai parduoda 2-jų aukštų mūrinį namą.

Vilkaviškyje parduoda neįrengtą namą. Yra ūkinis pastatas, garažas.

Kretingoje parduoda 2-jų aukštų mūrinį namą su patogumais.

Lazdijų rajone, Seštokuose parduoda mūrinį namą. Yra ūkiniai pastatai, garažas, sodas.

Kretingos rajone, Salantose, parduoda mūrinį namą su patogumais. Yra šiltnamiai, ūkiniai pastatai. Galima pirkti dalimis.

Panevėžyje parduoda medinį namą su visais patogumais. Yra sodas, mūrinis garažas.

Utenos rajone Naujasodžio kolūkyje, Sešeniškių kaime (3 km nuo miesto) parduoda namą. Yra ūkiniai pastatai ir sodas.

Alytuje, miesto centre, parduoda namą, apšildomą "Beržu". Yra mūrinis ūkinis pastatas, garažas.

Kaune, Žaliakalnyje parduoda nedidelį medinį kambario namą su centriniu apšildymu.

Lazdijų rajone, Jukneliškės kaime parduoda nugriauto medinio namo statybinių medžiagų.

Ispūdis iš Lietuvos

[ŠIAULIAI]

Siaulių miestas man artimas, nes iš jo kilusi mano žmona. Kai nuvykstu į Lietuvą, neaplenkiu ir Šiaulių neaplankeš žmonos sesers Bronės Jokubaitienės. Šį kartą taip pat buvau nuvykęs.

Vykau "Tėviškės" draugijos pasamdyta taksu automašina. Ją vairavo neseniai Chicagoje pas dėdę Praną Puodžiuką viešėjęs šoferis Vladas. Buvo ko pasišnekėti, palyginti Amerikos ir Lietuvos žmonių gyvenimas. O be to dar Vladas ne koks eilinis žmogus: apsiskaitęs, svieto matęs, nei vienos, nei antros pusės fanatikas. Jis daug man atidengė Amerikos blogybių, kurių mes čia Amerikoje nepastebime taip, kaip Lietuvos žmonės lėtai pastebi savo šalies progresavimą.

Tiesa, Lietuvoje dar nėra "dešimtstorių", bet žmonės nebegali aimanuoti, kad trūksta drabužių, apavo, maisto. Žinoma, aimanuoja dar kai kurie, bet tik tie, kuriems niekad nieko nepakanka. Kalbant apie skurdą, anot Vlodo, jis jo Amerikoje matė daug daugiau, negu yra Lietuvoje. Tokių getų, kokius jis matė Chicagoje, girdi, Lietuvoje nerasi su žiburiu.

Ekonominiu atžvilgiu ypač geras gyvenimas žemdirbiams. Kas mėnesį gauna po keliasdešimt, šimtą ir daugiau rublių šviežių pinigų už darbą kolūkyje. Iš karvių, kurių dabar gali laikyti po tris, pardavinėdami pieną valstybei, per metus surenka po pusantro tūkstančio ir daugiau rublių. O kur dar veršiai, du ar trys atliekami bekonai, kuriuos parduoda valstybei! Aruose prisodinoma visiems metams bulvių, kopūstų, burkelių bei kitų daržovių. Naujose kolūkių gyvenvietėse, kurie turi užvedę sodelius, kai suaugęs obelaitės, kriaušės, krūminės uogos, vaisių turės iki kaklo.

Dažni atsitikimai yra, kad kolūkietis, persikėlusiam į miestą gyventi savo vaikui, mieste stato mūrinių namų. Nemaža tokių mūrinių mačiau Panevėžyje, nemaža jų mačiau įvažiuojant į Šiaulius, beabejo yra ir kituose miestuose. Kalbant apie automobilius, kolūkiečiai jų turi daugiau, negu miestelėnai.

Siauliai yra dviračių miestas, televizorių ir kitokių įmonių, nebe vien tik alaus bravoro Gubernijos bei Frenkelio fabriko miestas. Bet kiek mieste kursuoja automobilių, sakytum, jog randiesi Amerikos automobilių sostinėje Detrote. Ne-

nuostabu, kad centrinė miesto Vilniaus gatvė teko padaryti pėsčiųjų gatvę. Kitaip, pats miesto centras būtų užsikimšęs automobiliais. Važiuojant į Šiaulius, vieškeliuose automobiliai taip pat žvimbia į abi puses, ypač daug vieškeliuose sunkvežimių. Tokių didelių, kaip prekinio traukinio vagonai, kokių pilna Amerikoje, nemačiau.

Nuvykęs į Šiaulius, dėl mandagumo turėjau aplankyti miesto Vykdomojo Komiteto pirmininką, kuris 1981 metais Eva Mizarienė, Povilą Ventą ir mane taip gražiai priėmė, aprodė miestą. Turėjau aplankyti Titnago spaustuve, pirmąją Lietuvoje įsisavinusią ofsetinę spaudą, kuria žavėjaisi 1981 metais lankydamasis joje. Bet... Laikas buvo taip ribotas, kad vos keletai valandų teko stabtelėti pas žmonos seserį. Prieš akis dar buvo Kuršėnai. Ten vėl valanda kita, o pagal planą tą pačią dieną turėjau grįžti į Vilnių, nenorėdamas nepavėluoti susitikti su dailininku Eriku Varnu.

Dažnai dabar pagalvoju, kokia Lietuva mažytė, kai išraižyta gera danga dengtais vieškeliais. Pavyzdžiui, iš Vilniaus išvažiavome vėlokai, jau po pusryčių. Per dieną nusidanginome beveik skersai Lietuvą iki Kuršėnų, keletą valandų stabtelėjome Šiauliuose, pora valandų Kuršėnuose ir tą pačią dieną vakare 9 valandą sugrįžome į Vilnių.

Giedrią, nevėjuotą dieną gražu važiuoti automobiliu per Lietuvą. Toli nuo vieškelio baltuoja naujos kolūkių gyvenvietės, laukų masyvuose kalasi iš žemės vasarojai, kitur sužaliavę, vielos tvoromis didžiulės ganyklos ganosi galvijų bandos, miškeliai, miškai, tyvuliuoja ežerėliai. Žmonių po pavasario darbų laukuose beveik nesimato. Tik kur-ne-kur siauru per laukus keliuku rieda traktorius, sunkvežimis su priekaba ar be priekabos.

Buvo daržų sodinimo laikas. Žiurėk aruose ar prie miestelių sodybinuose sklypuose žmonės trūsia: ravėja, kaupia... Ir daugiausia moterys. Vyrai, matyt, kur nors prie sunkesnių kolūkių darbų.

Važiuojant automobiliu per Lietuvą, žmogus negali atsistebėti kokie platūs kalvoti, miškuoti horizontai, išmarginti kolūkių laukų masyvais. Nė truputį būtų suklysta, jeigu pasakyčiau, kad Lietuva — perdem kurortas.

S. J. Jokubka

Vilniuje neseniai pasibaigė pasaulio šachmatų pirmenybių pretendentų finalinis mačas. Žaidė tarybiniai didmeistrai pasaulio eksčempionas maksvietis Vasilijus Smyslovas ir jaunas šachmatininkas Caris Kasparovas iš Tarybų Azerbaidžano sostinės Baku miesto. Nugalėjo G. Kasparovas.

Rudenį jis dėl šachmatų karūnos susitiks su dabartiniu pasaulio čempionu maskviečiu Anatolijum Karpovu.

G. Kasparovas po mačo sužaidė simultaną su 26 jaunaisiais vilniečiais šachmatininkais. Jis laimėjo 21 partiją, penkios pasibaigė lygiosiomis.

Nuotraukoje: G. Kasparovas žaidžia su jaunaisiais vilniečiais.
V. Gulevičiaus nuotrauka

AS I SEE IT

NELLIE DE SCHAAF

THE DEMOCRATIC NATIONAL CONVENTION

Millions of viewers watched the televised four-day Democratic National Convention in San Francisco, California, attended by 3,944 delegates, 1,313 alternates, about 14,000 news media people, an estimated 10,000 to 15,000 guests and visitors, and an estimated 500,000 demonstrators outside the convention hall.

And, if some of the reporters characterized this as just another presidential campaign, and were unimpressed with the calibre of the speeches, the seriousness and concern on the faces of the assembled delegates, one can only assume that they were busy with THEIR OWN convention elsewhere.

One had only to look at the rapt attention on the faces of the delegates as they listened intently to each speaker; hear their enthusiastic and sincere applause at every mention of restoring the government to the PEOPLE — of putting an end to the criminal budget cuts for the poor, the unemployed, the aged, the handicapped — and every social agency benefitting the common working man and woman of America — to realize this was NOT the "general run" of professional delegate which fills the Republican conventions. Who has ever seen tears streaming down the faces of delegates — young and old — black and white — at a Republican convention? Yet, these delegates wept unshamedly, moved by the eloquence and down-to-earth speeches of New York's Gov. Mario M. Cuomo, Rev. Jesse Jackson, Sen. Edward Kennedy and others.

THE DEMOCRATS' "LEADING LADY"

Geraldine Ferraro, Walter Mondale's choice for vice-president, a "first" for either major party — is

a congresswoman from New York's Queens. Of Italian descent — her father Dominick Ferraro owned a dime store and restaurant in Newburgh, N. Y. After his death of a heart attack at 44, the Ferraro family moved to the Bronx. Her mother never remarried as she did not want her daughter to have a stepfather, and so when Geraldine married John Zaccaro, a real estate owner, she retained her maiden name in honor of her mother.

During the televised proceedings of the convention, her mother's image was superimposed on the screen at frequent intervals, happily sitting in her home, on a rocker, sharing vicariously in her daughter's "greatest moment."

FERRARO'S GOAL

In her acceptance speech, Geraldine Ferraro stated that "ALL Americans should live under the same set of rules, but the Reagan Administration is 'rigged' against too many of our people". The share of taxes paid by individual citizens are going up, while the share paid by large corporations is getting smaller and smaller — that this year, Ronald Reagan will hand the American people a bill for interest on the national debt larger than the ENTIRE COST OF THE FEDERAL GOVERNMENT UNDER JOHN F. KENNEDY!

She brought the women to their feet by saying "it isn't right that a woman should get 59 cents on the dollar for the same work as a man. It isn't right that young people today fear they won't get the Social Security they are paying for, while older Americans fear they will lose what they have ALREADY EARNED. It isn't right that young couples question whether to bring children into a world of 50,000 nuclear warheads. She stated her opposition to the MX, the draft, intervention in Central

America — she is pro-choice on abortion, pro ERA and pro-Israel.

She rejected the idea of debating on whether the Voting Rights Act should be renewed or whether segregated schools should be tax exempt. She contended that there was no going backward on the issue of civil, voting rights and affirmative action for minorities — that the Democrats will MOVE FORWARD TO OPEN THE DOORS OF OPPORTUNITY.

She concluded with: "A nuclear freeze is not a slogan. It is a tool for survival in the nuclear age. If we leave our children nothing else, let us leave them this Earth as WE found it — whole and green and full of life".

WALTER MONDALE

Walter Mondale, the Democrat's choice for President, lashed out at Reagan's ruinous policy and noted that the voters did NOT vote for a \$200 billion deficit, for an arms race, for turning the heavens into a battleground — to savage Social Security and Medicare. Did not vote to destroy family farming — to trash the civil rights laws — to poison the environment — to assault the poor, the sick and the disabled . . . did not vote to pay 50 bucks for a 50 cent light bulb.

He continued: "Four years ago, many of you voted for Mr. Reagan because he promised YOU'D BE BETTER OFF. And today, the RICH ARE BETTER OFF, but WORKING people are WORSE OFF. First, there was Mr. Reagan's tax program. He gave each of his rich friends enough tax relief to buy a Rolls Royce — and he asked your family to pay for the hub caps. Then, they looked the other way at the rip-offs: soaring utility bills, phone bills, medical bills."

He promised by the end of his first term to reduce the Reagan budget deficit by two thirds; pledged to stop the illegal war in Nicaragua during his FIRST HUNDRED DAYS in office, and to press for the removal of all foreign forces from Central America. He called for yearly Summit talks with the Soviet Union, and said, "for the sake of civilization, we must negotiate a mutual, verifiable nuclear freeze before those weapons destroy us all." These proposals have been advanced for many years by the Soviet Union, but have been ignored, rebuffed or rejected by the Reagan Administration.

REAGAN NOT NECESSARILY A "SURE THING"

With Geraldine Ferraro's nomination for Vice-President, and with the numerous women's groups — the ERA — Pro-Abortion — The National Organization of Women (NOW) — the Gray Panthers who have been rebuffed by the Reagan Administration — the senior citizens, the handicapped, the unemployed, the trade unionists, the farmers who have been forced off their farms after generations, all these forces WILL NOT FORGET. THEY HAVE NO LOVE FOR REAGAN. They will not vote for him. REAGAN WILL NOT WIN — despite his million dollar publicity campaigns, and bought and paid for pollsters. The American working man and woman are not living in the "never never land". They have had four years to face up to the Reagan reality!

COLLAPSE OF "AIR FLORIDA"

Many people found it convenient to fly "Air Florida." It came as a shock, therefore, to learn that it had filed for bankruptcy even after it had laid off 1,200 workers, cut off Medicare for all its employees, and scrapped flights to 25 countries. It was claimed that it had "over-extended itself".

The TV showed stranded airport passengers, staring vacantly into space — mothers trying to quiet restless and hungry children — an angry young mother with an infant in her arms asked why she had not been told there would be no flights, barely hours before purchasing her ticket. An old man, stared somberly into the camera. Upon being asked what he was going to do, he replied, "I don't know. I don't have any more money. I used it all for my ticket". Another woman reproached herself for not having purchased a one way ticket, and so it went.

What a disgrace that in the richest country in the world that an airline should be able to "get away" with such an incident, all in the name of "free enterprise!"

ED ASNER — GOOD SAMARITAN

We progressive Lithuanians can take pride in having Ed Asner as "one of our own." He spent July 10th in Chicago, campaigning for U. S. Rep. Paul Simon. As they strolled down Michigan Ave. he was recognized and many stopped to shake his hand. Asner reminisced about his younger days in Chicago and Gary when he studied at the University of Chicago, drove a Checker cab, and worked an "open hearth" No. 1 at a Gary Steel plant. No wonder he is so believable as the gruff but lovable editor on "Lou Grant."

STEELWORKERS STRIKE IN CICERO

Since June 6, Local 15271 has been striking against the Danley Machine Co. in Cicero, Ill., which manufactures punch presses and die sets for the auto industry. The company is determined to smash the union by seeking to eliminate union seniority provisions and prohibit the union from electing shop stewards to service workers' grievances in the plant. It has demanded a three year wage freeze and acceptance of benefit cuts. Until a few years ago, more than 1,300 workers were employed at the Danley plant. When the strike began, the local had only 425 members working.

In the latest development, the union representing about 1,000 strikers at the Cicero plant has filed a suit charging that off duty Chicago police are working as "scabs." The suit, filed in federal district court, claimed that officers physically and verbally intimidated peaceably picketing workers at the stamping plant, 2100 So. Laramie.

NATIONAL COMMITTEE FOR AN EFFECTIVE CONGRESS

The NCEC declares that "an ominous possibility faces us in 1984 if Reagan is given four more years in power with a rubber stamp U. S. Senate.

Of the nine current Supreme Court Justice, SEVEN WERE APPOINTED BY REPUBLICANS. Five of the current nine are over

Nukelta i 11 pusl.

Vilnis, 1984 rugpjūtio 16 d.

Atkelta iš 10 pusl.
75 years of age, and vacancies may be occurring soon. For the rest of the 1980's and 90's, the Supreme Court will be taking up judicial review of issues more critical than any we've faced in the entire country. REAGAN MUST NOT WIN!

ERA MORE HOPEFUL

With the nomination of Geraldine Ferraro as Vice-President, the Women's National Organization (NOW) feels more confident of securing passage of the ERA Amendment by the U. S. Senate. A total of 67 votes are needed to get the ERA passed, and the group is certain of 57 senators' votes. But 10 of the remaining 43 senators

must be convinced to vote for ERA now.

In the House of Representatives 242 representatives cosponsored the new ERA. In November, when it was brought to the House Floor, the new ERA fell just SIX VOTES short of the two-thirds majority required for passage. Jesse Helms, Strom Thurmond and 17 other Republicans up for re-election will be made to understand that failure to pass the ERA will result in powerful campaigns to defeat them. Today, the National Woman's Organization (NOW) has a membership of 250,000 and hundreds more caring women and men are joining every day. It can be done!

St. Petersburg, Fla.

Birželio 16 dieną LLD kuopa pagerbė tėvus. Publikos atsilankė daug, turėjome gerą kalbėtoją — Joną Milerį, meninę programą atliko choras. Ačiū jai.

VYKAU ŽUVAUTI Į KANADĄ

Tuoj po parengimo Juozo ir Bronės Vatikų mano žmonelė Vailiūtė palydėjo mane į Tampa, Fla., sėdau į lėktuvą, kuris mane nunešė į Columbus, Ohio, pas mano sūnų Danielių. Birželio 17 dieną mano anūkas Barry Kuzmickas paruošė gerus pietus savo tėvui Danieliui ir didukui Stasiui. Dieną praleidome linksmai.

Birželio 19 dieną su sūnumi vykom į Chicago. Chicagoje pernakvojome pas sūnau draugus. Rytojaus dieną, 4 valandą ryto, trijomis mašinomis išvažiavom į Kanadą. Mūsų grupėje buvo 14 žmonių — 7 tėvai ir 7 anūkai. Per visą dieną pervažiavom Illinois, Wisconsin ir Minnesota valstijas. Pasiėkė International Falls, Minn., sustojom Holiday Inn. Pernakvojome ir 6 val. ryto pervažiavom ir 6 val. ryto per-

važiavom Kanados sieną. Važiavome visą laiką pro gražius ežerus. Apie 12 val. dienos pasiekėm savo vietą — Sangintaw Bay. Vieta labai graži. Ežeras didelis. Pagavom daug žuvies, kasdien valgėm skanias lydekas.

Kelionė buvo labai įdomi, kelias geras, neturėjom jokių bėdų su mašinomis. Tik labai gaila, kad negalima buvo parsivežti daugiau žuvies, kurios prigaudėm. Buvo tegalima vežtis 6 walleye, 6 northern ir 6 bass. Mat, Kanadoje tokia tvarka. Leidimai žuvauti kaštavo po \$20 Kanados pinigais. Kanadoje maistas ir gėrimai labai brangūs. Man buvo labai linksma su sūnumi.

CHORO ATOSTOGOS

Mūsų choro mokytoja išvyko į Kanadą visam mėnesiui. Helėn Samanik išvyko į Lietuvą, Aldona ir Povilas Aleknai į New Yorką, Stella Dereska į Chicago, Millie ir Lee Grand į Philadelphia, Helen Šarkūnienė į Miami, Fla. Linkiu visiems gerų atostogų ir sugrįžti energingais. Pasimatysime spalio 5 d. S. K.

Atviras laiškas "Vilnies" redakcijai

Gerb. draugai:

Neseniai iš Lietuvos gavau vienos pažįstamos laiška, kuri buvo atvykusi čia į Ameriką karšinti savo tėvo dypuko.

Rašo, kad už nusivežto tėvo palikimo kiekvieną dolerį gavo po keturis rublius bonais. Nusipirkusi kooperatinį keturių kambarių butą, automobilį "Volgą". . . Sako, jeigu mokėtų gyventi be darbo bei užsiėmimo, tai iš palikimo galėtų pragyventi visą gyvenimą tinginiaudama.

Man pasidarė nuostabu, kad su tėvo palikimo keliasdešimt tūkstančių dolerių taip įsikūrė ir gali taip lengvai Lietuvoje gyventi.

Su ja buvo taip. Atvykusi čia pas mus Amerikon, tėvą rado jau gulintą ligoninėje, kamuojamą vėžio ligos. Tėvo namelis pakraštyje miesto buvo apleistas, be žmogaus priežiūros, pritvinkęs pelėsių. Mergina pradžioje verkšlėno, gailėjo mirties patalę gulinčio tėvo, kasdien bėgiojo į ligoninę jo lankyti. Grįžus iš ligoninės triūsavo, tvarkydavo tą namelį. Nebūdavo tos dienos, kad prie namelio ko ji neveiktų. O laikas slinko. Praėjo mėnuo, antras ir trečias, o tėvas vis dar nemiršta.

— Nesikamuok, mergelė, — kaimynė ėmė jai pasakoti, — kai tėvas

numirs, šitą laužą tematysi taip,

kaip savo ausį matai be veidrodžio.

— Kaip tai! — mergina nesuprato.

— Ar nežinai, kad tėvas šitą namelį ir pinigus banke turi užrašęs Lietuvos vadavimui?

— Bet gi aš jo dukterė.

— Tai kas, kad esi jo dukterė, testamentas reiškia daugiau, negu dukters ar kito kokio giminės galia.

Mergina susirūpino, buvo atėjusi netgi pas mane pasiteirauti, kas daryti. Patariau kreiptis pas advokatą, kad tėvas testamentą pakeistų.

Bet kur tau! Tėvas griežtai atsakė daryti kitą testamentą, kad palikimas liktų dukrai. Girdi, vaikeli, jeigu po mano mirties galvoji grįžti į Lietuvą, bolševikai ten iš tavęs viską atims.

Ir ko dukterė nedarė, ir kaip nekalbėjo tėvui, jog netiesa, kad Lietuvoj bolševikai iš jos atims. Tėvas savo nusistatymo atžvilgiu buvo kietas kaip uola, nenorėjo girdėti jokių kalbų apie testamentą pakeitimą.

Pagaliau dukrai pavyko surasti farmoje gyvenantį tėvo jaunų dienų draugą, atvykusį Amerikon tuoj po Pirmojo pasaulinio karo. Šis irgi pradėjo kalbėti:

— Matau šai, tuos truputį palik

Dėmesio

Kitais metais balandžio mėnesį laikraščiai "Vilniai" sukaks 65 metai. Šią sukaktį ruošiamės atžymėti iškilmingu banketu su svečiais iš Lietuvos, o kad pavaizdavus laikraščio nueitą kelią, išleisime Jubiliejinį albumą.

Dėl albumo išleidimo yra susitarta su Lietuvos leidykla "Mintis". Albumas bus 6 1/2 x 8 1/2 formato. Paskutiniai albumo puslapiai bus skirti bizniškiems skelbimams ir asmeniškiesiems sveikinimams. Vienas pilnas puslapis kaštuos \$100, pusė puslapio \$50, ketvirtis — \$25.

Kviečiame albume pasiskelbti ar pasveikinti laikraštį. Prašom vietas albume užsakyti ne vėliau kaip rugsėjo (September) 30 dienos, kad leidykla Lietuvoje spėtų jūsų užsakymą — skelbimą ar sveikinimą į albumą įdėti.

Adm. Nellie De Schaaf

dukrai, kad nors galėtų sugrįžti namo Lietuvon.

O vos gyvas, vėžio suėstas tėvas vis ne ir ne, "Bolševikai Lietuvoje iš jos viską atims".

Vienas tėvo pažįstamų reorgų dypukų patarė dukrai kreiptis pas psichiatrą. Bet mergina tuoj suprato, kad psichiatras tėvą pripažins nepilno proto žmogumi ir advokatas kaip tokiam testamentą neberašys.

Kuo visa tai būtų pasibaigę, nežinau, jeigu vienam vaduotojų už pinigus nebūtų pavykę padėti merginai tėvą įtikinti, kad niekas nieko Lietuvoje iš jos neatims.

Po to truko dar du mėnesiai. Tėvas numirė. Mergina tėvą palaidojo kaip pridera dypuką laidoti su bažnytinėmis apeigomis. Su advokato pagalba teismas patvirtino naują testamentą, namuką parduovė, banke tėvo pinigus perrašė ant savo vardo, atsiseisė tam vaduotojui dypukui, padėjusiam tėvą įtikinti, kad iš jos "Lietuvoje bolševikai nieko atims", ir ėmė ruošti dokumentus grįžti Lietuvon su tėvo palikto turto keliasdešimt tūkstančių doleriu.

Prieš išvykstant į Lietuvą mergina atėjo pas mane. Truko apie pora valandų, kol ji man išpasakojo, kiek ji turėjo rūpesčių, kiek teko bėgioti pas tuos vaduotojus, maldauti jų.

— Išvaizduok, tamsta, — mergina pasakojo, — taip žmogui sugadinti, protą įtikinti, kad "Lietuvoje bolševikai atims", reikėjo psichologo ir patyrusio psichologo.

— Manai, kad jie jų neturi.

— Nežinau ar turi, — mergina kalbėjo toliau, — bet kad jie gudrūs, suktūs, beširdžiai, niekas man negali užginčyti.

Pasišnekėjome dar ir palinkėjau jai geriausios kelionės, sėkmės Lietuvoje. Skaitytojas

Sofijai Baublienei surošta staigmena

Visai netikėtai, ir Sofijai Baublienei nežinant, suvažiavo sesers dukros Violet Novick ir Eleonoros Shultz ir jų šeimos iš Kalifornijos, taipgi mirusios sesers Paulinos sūnus Charles Gasiūnas su šeima iš Wisconsin, brolis Jonas Bartkus su šeima ir eilė kitų artimų giminių bei asmeninių draugų. Nors pati Sofija žinojo, kad liepos 14 d. ji atžymės savo 80-tą gimtadienį, bet nežinojo, kad visą giminę suvažiuos jos pasveikinti.

Ji buvo pakviesta papietauti į gražų Worshow restoraną, 79 St. Nuvykusi rado kupiną svečių atskirą kambarį. Viso labo susidarė virš pusės šimto žmonių. Visi jai linkėjo Ilgiausių metų ir būti tokiai jaunatviškai nusiteikusiai, kaip kad dabar. Nesinorėjo tikėti, kad ji jau sulaukė 80-to gimtadienio, nes dar žvali ir dar šauniai patrepsi polkute.

Tokia maloni ir šauni staigmena labai sužadino Sofija. Iš karto ji

BUVAU IŠVYKUS ATSIGAITINTI

Skaudos sielvarto prislėgta, pajutau nervų sukrėtimą. Kreipiausi pas gydytoją, kuris patarė laikinai kuo mažiau būti namuose, o dar vienai. Jis sako, kad geriausia būtų kur nors išvažiuoti, kad nukreipus mintį nuo to skaudaus įvykio. Nes ilgi slaugymo metai negreit iš minties išdyla. . .

Mano laimei, buvau pakviesta drg. Onutės ir Stasio Jokubkų pasivažinėti. Pirmiausiai jie pasuko į Lietuvį Tautines kapines. Ten aplankėme jų dukros kapą, mano mylimo Miko kapą ir eilę kitų artimųjų bei idėjos draugų. Iš kapinių, pasukome į Moments, Ill., kur Stasys dažnai vyksta žvejoti. Kelionė buvo labai puiki. Važiavome pro puikius laukus, kur matėsi, kad ūkininkai turės gražų derlių.

Prieš 30 metų teko nekartą lankytis Moments miestelyje, ten daugelį pažangių lietuvių turėjo vasarnamius, o kiti pastoviai buvo apsigyvenę. Šiuo metu jų jau nei vieno neliko, vieni kitur išvyko, kiti iškeliavo amžino poilsio.

Grįždami į Chicago, pakelyje pasipirkome vaisių ir nuotaikingai grįžome į namus.

Sekančią dieną, tai yra liepos 22 d., buvo labai karšta, bet Jokubkų automašinoje veikia puikus vėsin tuvas, tai neįtardėme karščio. Pasukome aplankyti drg. Onutės Jokubauskienės, kuri vis dar liūdi prislėgta staigios mylimos sūnaus Frank mirties. Nuvykę radome ją besikalbant su sūnumi Albertu. Ji tuojaus atvyko prie mūsų ir užvedė kalbą. Nežiūrint, kad kovo 28 d. ji atžymės 94-tus metus, bet jos mintis puikiai veikia. Ji pasakojo savo jaunų dienų gyvenimą ir apie organizacinę veiklą. Sunkiai teko pergyventi, kai jos maža dukrelė žuvo atuomobiliu nelaimėje, o jos vyras buvo kalėjime už unijinę veiklą. Taipgi, kaip augino susirgusios sesers vaikučius. Buvome pakviesti už savaitės kitos apsilankyti, nes bus prinokusios kriaušės ir šermukšniai. Pažadėjome jos kvietimą patenkinti.

Negalima nepažymėti, tai kad jos gėlių ir vaisių darželis nuostabiai puikiai prižiūrimas. Reikia tiek pasakyti, kad tai retos energijos ir rūpestingumo draugė.

Esu labai ir labai dėkinga drg. Jokubkams už suteiktą man progos pasidairyti "po pasaulį", kurio per eilę metų neturėjau galimybės matyti. Tas tikrai atgaivino mano pakrikusius nervus ir jaučiu, kad vėl galėsiu dirbti organizacinį darbą, kuris turiu begales.

J. Marazienė

norėjo išbarti už tiek daug rūpesčio ir išlaidų padarymą, paskiau susijaudino ir nubraukė džiaugsmo ašaras. Padėjo visai giminei ir draugams už tokį šaunų ir tikrai jai nieko nenujaučiant surošta siurpriza.

J. Urmonienė

11

PRIŠ METUS MIRĖ ANTANAS BAUBLIS

Visai netikėtai ir nenujaustai 1983 m. rugpjūčio 19 d. sustojo plakusi Antano Baublio jautrioji širdis. Velionis buvo 92 m. a., bet jautėsi neprastai ir tikėjosi sulaukti mažiausia viso šimto metų. Negailėstinga mirtis pastojo kelią jo svajonėms ir atskyrė nuo mylimos žmonos Sofijos Bartkiūtės-Baublienės, dukros ir jos šeimos bei kitų artimųjų.

Velionis buvo gimęs ir augęs Lietuvoje, Panemunėlio miestelyje. Į šią šalį atvyko 1913 metais. Kaip ir daugelis kitų jaunų vyrų, nenorėjo eiti į caro kariuomenę, tai ir atvyko į šią šalį.

Dirbo dailide. Priklausė prie Carpenter unijos. Taipgi skaitė pažangią spaudą ir stambiai paremdavo pinigiskai laikraštį "Vilnis".

Antano asmenyje ne tik jo mylima žmona neteko brangaus gyvenimo draugo, dukra tėvo bei dieuko, bet ir visas lietuvių pažangus judėjimas neteko ištikimo darbo žmonių draugo ir kovotojo už šviesesnį ir pilnesnį žmonių gyvenimą.

Nors jau metai, kai jis mus apleido, bet jo darbai tebėra gyvi ir jie pasiliks gyvi.

Lai Jam bus amžina ramybė užmigusiai neatbundenčiu miegu!
J. Urmonienė

Sušnekus su Stella Strong

"Vilnies" skaitytojai gerai prisimena velionę Stellą Simanauskienę, Stellos Strong mamytę, kuri prieš 7 metus apleido mus. Velionės dukra šiuo laiku gyvena Downers Grove, Ill. Ji sako, kad retai besusitinkanti su senais draugais ir nežinanti, kas veikiama tarp pažangių lietuvių. Pasakiau, kad "Vilnis" ruošiasi išleisti 65 metų sukakties albumą. Tai ji pasakė, kad norėtų jame įdėti savo velionės mamytės prisiminimą, nes ji visą savo brandų gyvenimą dirbo pažangos labui ir daug prisidėjo prie apdovanojimo nuo karo nukentėjusių Lietuvos žmonių. Taipgi buvo stambi rėmėja laikraščio "Vilnis" ir viso pažangaus judėjimo.

Smagu, kad dukra nepamiršta ir įvertina motinos didelius ir kilnius darbus. Tikiu, kad ji savo pažadą ištesės.
J. Urmonienė

KULTŪRIETĖS APSVARSTĖ EILĖ SVARBIŲ REIKALŲ

Liepos 17 d. įvyko Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugijos narių susirinkimas, kurį atidarė sekretorė J. Marazienė, nes pirm. A. Vaitkienė jau buvo išvykusi pas gimines T. Lietuvon. Tvarkos vedėja išrinkta Julija Urmonienė.

Skaitytas pereinamo susirinkimo protokolas ir priimtas kaip skaitytas. Valdyba raportavo, kad rūpinasi draugijos reikalais ir pilnai atlieka savo darbus. Gautas drg. E. Drobienės laiškas ir jame \$15 vertės čekis. Iš jų dalis atskaityta už nario mokestį, kiti buvo dovana draugijai.

Pranešta, kad liepos 19 d. drg. Antanina Butkis išvyksta į ligoninę akies operacijai, bet nesužinota, kokia ligoninė. Linkėta jai sėkmingos operacijos.

Praeitame susirinkime jau buvo kalbėta įdėti mūsų draugijos veiklos trumpą aprašymą į "Vilnies" 65 metų jubiliejinį albumą, užmokant \$100 už visą lapą. Veiklą parašyti palikta sekretorei.

Nellie De Schaaf atsikreipė į nares, kviesdama dalyvauti bankete ir koncerte, kuris ruošiamas atvykusiems svečiams iš Tarybų Sąjungos. Veik visos narės pasižadėjo dalyvauti. Minėtas renginys vyko rugpjūčio 2 d. Humboldt Center. Jį suruošė Soviet Friendship Chicagos Taryga. Dalyvavo jau pažįstamas solistas Edvardas Kaniava ir Algis Kusta.

Atžymėta šiu narių gimtadieniai: Nellie Cere, Della Kent, Adelain Bacevičienės, U. Juodaitienės, Frances Norbut, Betty Cherman, Millie Kancerienės. Joms palinkėta sveiko, ilgo ir darbingo amžiaus ir sudainuota Ilgiausių metų.

Sekantis susirinkimas įvyks rugpjūčio 21 d., 12 val. d. "Vilnies" salėje.
Sėkr. J. M-nė

PRIMINIMAS LDS 2-R0S APSKRITIES KOMITETUI

Prašau nepamiršti, kad praeitame apskrities posėdyje buvo nutarta, kai delegatai grįš iš seimo, sušaukti delegatų ir apskrities komiteto pasitarimą. Tam reikalui pasirinkta rugsėjo 12 d. 1 val. po pietų, pirmininkės bute, 3524 So. Lowe.

Prašau visų būtinai dalyvauti.
Apskr. pirm. J. M-nė

Mirė ir palaidota Antanina Tolišienė

Laidotuvių direktorius Bukauskas pranešė kad liepos 21 d. mirė Antanina Tolišienė-Tolish, sulaukusi 86 metų amžiaus. Velionė paliko giliame liūdėsyje sūnų Tadą ir jo šeimą.

Liepos 23 d. buvo palaidota Lietuvių Tautinėse kapinėse, kur ilsisi daugelis jos kilnios idėjos draugių-u. Velionė per keletą metų rimtai sirgo, už tai pastaruoju laiku mes jos jau nematėme sveigose. Sveika būdama Antanina visur dalyvavo ir stambiai rėmė laikraštį "Vilnis" bei kitas pažangias organizacijas. Gaila, kad nespėta daugeliui pranešti apie jos laidotuves, už tai mažai iš senų draugų tedalyvavo išskyrus sūnų, 3 anūkus ir 5 proanūkius bei kitus gimines.

Lai bus velionei amžina ramybė užmigusiai neatbundenčiu miegu!
J. Urmonienė

ST. PETERSBURG, FLA.

Gerbiama Redakcija,

Rašau jums keletą žodžių ir noriu pasakyti apie Ameliją Žitkienę. Susipažinau su ja Vilniuje 1974 metais. Ji — lietuvi-amerikietė, gyvena Vilniuje.

Prieš 10-tį metų vyko aplankyti Lietuvą ir ten susirgo kokia tai kraujo tekėjimo liga. Turi būti nuolatos daktaro globojama.

Ji parašė man laišką. Prašo, kad pasiųsčiau jos padėkos žodį St. Petersburg organizacijų nariams už pareikštą užuojautą mirus jos tetai N. Petronienei. Siunčiu Vilniai \$10 čekį. Draugiškai,
V. Bunkienė

NUOŠIRDI PADEKA UŽ IŠREIKŠTAS NUOŠIRDŽIAS UŽUOJAUTAS MIRUS MANO MYLIMAM SŪNI

Frank Jacobs — Jakubauskui

Netikėtai ir nenujaustai gaunu žinią, kad mirė mano mylimas sūnus Frank Jacobs ir jau sukremuotas. Si neribotai skaudū žinia mane taip sutrenkė, kad, rodos, pati gyvenu paskutines valandas. Priedui, buvau tik grįžusi iš ligoninės po mažos galvoje operacijos. Skaudžiausia buvo tai, kad negalėjau paskutinį kartą jam patarnauti ir motiniškai atsiveikinti.

Kovo 28 d., jei sulauksiu, atžymėsiu savo 94-tą gimtadienį. Visą laiką tikėjaisi, kad mano sūnus mane palydės į amžino poilsio vietą, bet deja. Nežiūrint koks širdies skausmas teko pergyventi, bet dėka sūnaus Alberto ir jo žmonos Onytės ir anūko, sesers dukros Valerijos Urbikienės ir jos šeimos bei jos brolio Stanley Bernot ir jo šeimos bei kitų giminių, o ypatingai daugelio kilnios idėjos draugių-gų, kurie mane asmeniškai aplankė ir išreiškė gilią užuojautą tų neapsakomai skaudžių valandų metu ir tas davė man naujų jėgų pergyventi tą skaudų laikotarpį ir teikė norą vėl dirbti įvairiose pažangiose organizacijose, kuriose dirbau per visą savo gyvenimą.

Prašau visų mane atjautusių ir išreiškusių suraminimo žodį asmeniškai, laiškais ir telegramomis bei per laikraštį "Vilnis", priimti mano padėką, nes visiems asmeniškai neįstengsiu padėkoti. Jūsų toks gilus atjautimas nebus pamirštas iki manoji širdis plaks.

ONA JACOBS—JAKUBAUSKIENĖ
IR VISA MANO LIKUSI

CHICAGO, ILL.

MIRUS

Mykolui Marazui

Reiškiame gilią ir nuoširdžią užuojautą liūdinčiai velionio žmonai Julijai, taipgi velionio artimiesiems bei Julijos sesers ir brolio šeimoms šioje šalyje, taipgi gyvenantiems Tarybų Lietuvoje.

Mes pilnai suprantame, kokią širdgėlą Julija pergyveno, netekusi mylimo vyro, kurį motiniškai slaugė per 18 metų kai jis sunkiai sirgo.

Žinoki, brangioji, kad mes ne tik atjaučiame Tave, bet kartu liūdime.

NANCY BAGDON
Sūnus—MINDAUGAS BAGDON
Los Angeles, Cal.

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

Antano Baublio

Jau praslinko vieneri metai, kai negailėstinga mirtis išskyrė iš mūsų tarpo Antaną Baublį, kuris mirė 1983 m. rugpjūčio 19 d. Willow Springs, Ill., sulaukęs 89 metų amžiaus. Gimė Lietuvoje, Panemunėlio mieste.

Nuliūdime paliko žmoną Sofiją, (pagal tėvus Bartkus) podukrą Bernice Clark ir jos šeimą, bei kitus gimines, draugus, pažįstamus Amerikoje ir Lietuvoje.

Žmona—SOFIJA BAUBLIS
Willow Springs, Ill.

BERWYN, ILL.

MIRĖ

Katherine Sanders

Mirė 1984 m. liepos 26 d. McNeill Hospital Berwyn, Ill., sulaukus 91 metų. Išbuvo ligoninėje dvi savaites. Gimė Lietuvoje. Daug metų gyveno Marquette Parke, Chicagoje. Mirus jos vyrui George Sanders, persikėle gyventi į Berwyn, Illinois.

Marquette Parke prigulėjo prie visų pažangių lietuvių organizacijų. Skaitė "Vilni" nuo pirmo išleidimo ir buvo stambi rėmėja.

Nuliūdime paliko sūnų Alex Elsie Sanders, dvi anūkes Diane Warren Mueller ir Lenore Jerry Neadly ir tris proanūkius.

Pašarvota Hitzeman Funeral Home, P. C.

9445 West 31st Street
Brookfield, Ill. 60513

Laidotuvės įvyko liepos 30 d. Po apeigų kopyčioje velionė buvo nulydėta į Lietuvių Tautines kapines ir ten palaidota šalia jos mirusio vyro George Sanders.